

Jalostuksen tavoiteohjelma

1.1.2026 - 31.12.2030

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 8.11.2025
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 18.2.2026

Sisällys

Sisällys

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA	4
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	5
4. RODUN NYKYTILANNE	6
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	6
4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos	6
4.1.2 Jalostuspohja	10
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa	18
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	18
4.2. Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttööminaisuudet	19
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	19
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin	19
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttööminaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	19
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	19
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	21
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	22
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	23
4.3. Terveys ja lisääntyminen	23
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	23
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	23
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	28
4.3.4 Lisääntyminen	30
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	31
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	31
4.4. Ulkomuoto	31
4.4.1 Rotumääritelmä	31
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset	31
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	32
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	33

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	33
5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	33
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	38
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS	40
6.1 Jalostuksen tavoitteet	40
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	41
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet	41
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	42
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	44
7. LÄHTEET	44
8. LIITTEET	45

1. YHTEENVETO

Villakoira on hyvin vanha rotu, joka on ollut olemassa Euroopan mantereella jo pitkään. Villakoiraa muistuttavia koiria on esiintynyt kuvataiteessa jo keskiajalla. Villakoiran alkuperästä ei ole tarkkaa selvyyttä. Alun perin villakoiria on käytetty vedestä noutavana metsästyskoirana, johon sen soveltuvuus oli omiaan paksun, vettähylkivän turkin sekä älykkään ja yhteistyökykyisen luonteensa vuoksi. Jotta koiralle vedessä liikkuminen olisi helpompaa, leikattiin turkkia siten, että rintakehän ja nivelien kohdalle jätettiin turkkia suojaamaan kylmältä vedeltä. Trimmauksen historia perustuu siis toiminnallisuuteen, mutta kuitenkin tänä päivänä muotoilu on tyyliälympää. Villakoiran monipuolisuus erilaisiin tehtäviin huomattiin hyvin nopeasti, jolloin niitä alettiin käyttämään monenlaisissa tehtävissä, kuten tryffeliä etsinnässä sekä sirkuskoirana. Isompia villakoiria käytettiin alkuun enemmän metsästyksessä sekä villakoirien rooli seurakoirana tuli mukaan jo varhain. Etenkin pienempiä villakoiria oli yläluokan seurakoirina.

Villakoirat ovat maailmalla hyvin suosittu rotu. Eri puolilla maailmaa rotumääritelmä eroaa hieman, lähinnä eri kokomuunnosten osalta. FCI-maissa, johon Suomikin kuuluu, rodussa on neljää eri kokomuunnosta, kun muualla kokomuunnoksia on kolme. Villakoiran pääasiallinen käyttötarkoitus nykyisin on seurakoirana toimiminen. Alkuperäisessä käyttötarkoituksessa villakoiria käytetään vielä jonkin verran, mutta rotumääritelmän mukainen sopusuhtainen rakenne sekä luonteen erityispiirteet antavat hyvät edellytykset monenlaiseen harrastamiseen. Villakoira on aina ollut suosittu näyttelykoira, mutta niitä harrastaa ja kilpailee menestyksekkäästi lukuisissa lajeissa. Suosituimpia harrastusmuotoja ovat tänä päivänä ovat agility ja rally-toko. Tärkeää tehtävää nyky-yhteiskunnassa tekevät myös terapia- ja avustajakoirat, johon villakoirat soveltuvat erinomaisesti.

Vakiintuneesta suosiosta kertoo myös se, että rodun kaikki kokomuunnokset ovat löytäneet paikkansa Kennelliiton vuosittain listaaman sadan suosituimman koirarodun joukosta. Seurakoiralle sopiva luonne ja tasapainoinen rakenne antavat hyvät edellytykset soveltumiseen nyky-yhteiskuntaan kotikoirana sekä soveltuvana erilaisiin harrastuksiin. Pentuja rekisteröidään vuosittain paljon ja vaikka rekisteröintiä rajoittavia ehtoja ei edes ole, niin villakoiria kasvatetaan Suomessa myös rekisteröimättöminä. Yhdistyksen jalostusohje antaa jalostuskoirille suosituksia, niin ulkomuodon kuin terveyden osalta. Nämä suositukset on pyritty pitämään sellaisena, että jalostuskäyttöä ei myöskään liikaa rajattaisi. Kokomuunnoksen mukaan terveyteen liittyvät suositukset hieman vaihtelevat. Luonteen ja käyttäytymisen säilyttäminen rotumääritelmän mukaisena eli avoimena ja iloisena seurakoirana tulee säilyttää. Jalostukseen käytettävien

koirien luonteisiin tulee kiinnittää huomiota kaikissa kokomuunnoksissa. Terveystilanne halutaan säilyttää hyvänä, jotta rotu säilyy pitkäikäisenä ja seniorinakin eläisi hyvää elämää. Terveystilannetta seurataan aktiivisesti ja uusiin terveyshaasteisiin reagoidaan matalalla kynnyksellä (esim. keräämällä tietoa kyselyin). Terveystilanteeseen oleellisesti liittyy myös lisääntymiskäyttäytyminen, joka villakoirilla on hyvällä tasolla. Hyvän libidon omaavat ja luonnollisesti helppoon lisääntymiseen kykenevät koirat pitävät lisääntymistaipumuksen hyvällä tasolla ja tällaisten koirien käyttöä jalostukseen suositellaan.

2. RODUN TAUSTA

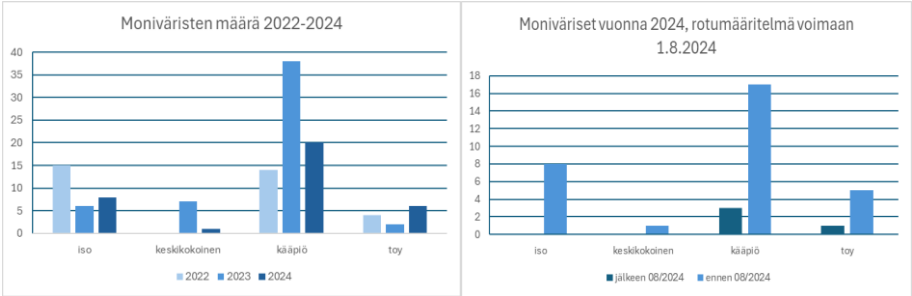
Etymologisesti ranskan kielen sana caniche tulee naaraspuolista sorsaa tarkoittavasta ranskan sanasta cane. Monissa muissa kielissä rodun nimi liittyy vedessä pulikoimiseen. Alun perin näitä koiria käytettiin vesilintujen metsästyksessä. Villakoirista tuli hyvin suosittuja seurakoiria ystävällisen, iloisen ja uskollisen luonteensa sekä usean kokomuunnoksensa ja eri väri vaihtoehtojensa ansiosta, joista jokainen pystyi valitsemaan mieleisensä.

Villakoiran sukulaisrotuina pidetään barbettia, Portugalin vesikoiraa, Espanjan vesikoiraa ja lagotto romagnoloa. Rotu polveutuu barbetista, jolta se on saanut useita ominaisuuksiaan. Vuonna 1743 rotua kutsuttiin barbet-nartun ranskankielisellä nimellä caniche. Sittemmin barbet ja villakoira eriytyivät vähitellen. Rodulla on siis pitkä historia ja Suomessa tiedetään villakoiria olleen jo kauan. Esimerkiksi vuonna 1960, paria vuotta ennen rotujärjestön perustamista, Suomessa rekisteröityjen villakoirien määrä oli yhteensä 121. Näistä 22 oli isovillakoiria, 79 keskikokoisia villakoiria ja 20 kääpiövillakoiria. Toyvillakoirat hyväksyttiin rotumääritelmään vasta myöhemmin vuonna 1984.

Alkuperäisessä käyttötarkoituksessa villakoiria ei juurikaan enää käytetä, varsinkaan Suomessa. USA:ssa vedestä noutavia villakoiria edelleen on ja lajissa myös kilpaillaan. Muualla harrastus on hyvin marginaalista ja lajin parista löytyy lähinnä isovillakoiria. Villakoira on nykyisin pääasiassa seurakoira, jonka kanssa voidaan harrastaa hyvin monenlaisia asioita. Villakoirat eivät ole jakautuneet käyttötarkoituksensa mukaan eri linjoihin. Ensisijaiselta käyttötarkoituksestaan ne ovat seurakoiria, mutta luonteensa ja ominaisuuksiensa puolesta ne soveltuvat mitä erilaisimpiin harrastuksiin.

Rotumääritelmä on pysynyt vuosia lähes muuttumattomana. Suurin muutos rotumääritelmään tehtiin vuonna 2024, jolloin rotumääritelmään lisättiin moniväriset villakoirat sekä toyvillakoirille jako eri väri variaatioihin, kuten muissa kokomuunnoksissa oli jo aiemmin ollut. FCI julkaisi tämän uuden rotumääritelmän 20. maaliskuuta 2024, ja se hyväksyttiin virallisesti 5. huhtikuuta 2024. Uudet määritelmät astuivat voimaan 1. elokuuta 2024 kaikissa FCI:n jäsenmaissa. Uuden rotumääritelmä on ollut voimassa vasta suhteellisen lyhyen jakson, joten seuraavaan jalostuksen tavoiteohjelmaan saadaan vasta lähempää tarkastelua siitä, miten uudet rotumuunnokset ovat kehittyneet.

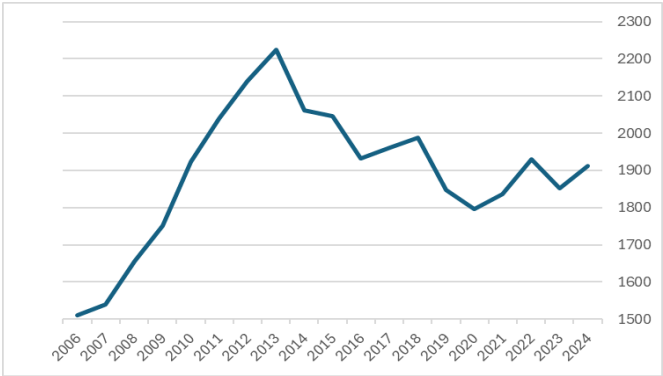
Kuva 1. Kuvaaja eri kokomuunnosten rekisteröintien kehityksestä muutaman viime vuoden aikana. Toinen kuva kuvaa tarkemmin rekisteröintien kehitystä vuonna 2024, jolloin rotumääritelmä muuttui.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Villakoirakerho r.y. (SVK) on villakoirien rotujärjestö, joka on perustettu vuonna 1962 ja sen ensimmäinen puheenjohtaja oli Else-Mai Kivikari. Yhdistyksen lehti ”Puudeli” ilmestyi ensimmäisen kerran 1963. Alkuvuosista lähtien jäsenmäärä on noussut tasaisesti. Korkeimmillaan jäsenmäärä oli vuonna 2013, jolloin henkilöjäseniä oli yli 2200. Rotujärjestön nykyinen jäsenmäärä on vakaa ja jäsenmäärä vuonna 2025 on vajaat 2000 jäsentä.

Kuva 2. Jäsenmäärän kehitys 2006–2024

Suomen Villakoirakerhon päämääränä on sääntöjensä mukaisesti edistää puhdasrotuisten iso-, keskikokoisten, kääpiö- ja toyvillakoirien kasvatusta ja jalostusta. Tätä toteutetaan järjestämällä näyttelyitä ja trimmauskursseja, koulutustilaisuuksia ja luentoja sekä antamalla opastusta ja neuvoja jäsenilleen jalostuksessa. Yhdistys hoitaa suhteita ulkomaisiin villakoirakerhoihin, erityisesti muihin Pohjoismaihin. Yhdistyksen kotipaikka on Helsinki, mutta toiminta-alueena on koko maa ja alueellista toimintaa järjestää rotujärjestön alaiset, mutta itsenäiset paikallisosastot.

Yhdistys on perustamisestaan asti seurannut rodun kehitystä ja esiin tulleita ongelmia maailmanlaajuisesti sekä laatinut mm. terveystutkimussuosituksensa tilanteen vaatimalla tavalla. Jalostustoimikunnan tehtäviä

hoitaa hallitus tai tarvittaessa erikseen siihen nimetty toimikunta. Yhdistyksessä terveystilanteen seuranta tehdään myös jatkuvan terveystarkastuksen avulla. Esiin nousseisiin terveysasioihin reagoidaan herkästi, vähintään ottamalla se esiin keskusteluissa Pohjoismaisten kerhojen kanssa. Tarvittaviin lisätoimiin ryhdytään, mikäli sille nähdään tarvetta, muun muassa jalostusohjeita päivittämällä. Kerho suosittelee, että jalostukseen käytetään vain sellaisia yksilöitä, jotka täyttävät jalostusohjesäännön vaatimukset. Pentulistalle, jota yhdistys ylläpitää, otetaan vain jalostusohjeen täyttävät pentueet. Jalostustarkastuksilla pyritään mahdollistamaan koirien laajempi käyttö jalostuksessa niin, että rodunomainen rakenne ja rotutyypilliset ominaisuudet kuitenkin taataan. Yhdistys vastaa myös ulkomuototuomarien koulutuksesta.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Tilastot ovat Suomen Kennelliiton jalostustietokannasta <https://jalostus.kennelliitto.fi>, jollei muuta mainita. Tilastoissa ei ole huomioitu eri värimuunnoksia, vaan määrävänä tekijänä analyyseissä on kokomuunnos.

4.1.1 Populaation rakenne ja sukusiitos

Taulukko 1. Vuositilasto – rekisteröinnit

TOYVILLAKOIRA	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Pennut (kotimaiset)	253	257	221	226	226	174	161	160	164	193
Tuonnit	20	14	34	23	11	21	12	7	8	8
Rekisteröinnit yht.	273	271	255	249	237	195	173	167	172	201
Pentueet	101	107	94	103	105	77	76	84	87	96
Pentuekoko	2,5	2,4	2,4	2,2	2,2	2,3	2,1	1,9	1,9	2
Kasvattajat	56	63	49	57	62	51	45	58	58	66
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	48	50	44	42	50	45	40	44	42	37
- kotimaiset	23	24	26	28	31	26	29	30	25	26
- tuonnit	18	19	13	11	10	14	5	8	10	5
- ulkomaiset	7	7	5	3	9	5	6	6	7	6
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 3 kk	3 v 4 kk	3 v 4 kk	3 v 6 kk	4 v 7 kk	3 v 11 kk	4 v 6 kk	3 v 4 kk	3 v 1 kk	3 v 1 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	98	97	83	89	97	70	68	66	66	80
- kotimaiset	81	82	67	73	81	61	62	53	56	70
- tuonnit	17	15	16	16	16	9	6	13	10	10
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 6 kk	3 v 8 kk	3 v 6 kk	3 v 6 kk	3 v 4 kk	3 v 9 kk	3 v 11 kk	3 v 10 kk	4 v 2 kk	3 v 7 kk
Isoisät	120	120	118	115	123	106	97	104	112	117
Isoäidit	145	143	133	141	147	118	111	127	134	138
Sukusiitosprosentti	1,45 %	2,07 %	1,53 %	1,16 %	1,16 %	1,31 %	1,48 %	1,23 %	1,64 %	1,86 %

KÄÄPIÖVILLAKOIRA	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Pennut (kotimaiset)	449	502	432	499	526	436	385	418	385	429
Tuonnit	43	33	43	28	20	25	15	11	14	11
Rekisteröinnit yht.	492	535	475	527	546	461	400	429	399	440
Pentueet	150	178	143	183	187	151	147	149	136	168
Pentuekoko	3	2,8	3	2,7	2,8	2,9	2,6	2,8	2,8	2,6
Kasvattajat	99	118	96	116	123	100	97	106	93	113
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	98	91	79	93	83	79	77	81	77	81
- kotimaiset	61	55	52	71	53	54	48	53	52	56
- tuonnit	33	30	23	20	28	24	22	20	18	21
- ulkomaiset	4	6	4	2	2	1	7	8	7	4
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 1 kk	4 v 3 kk	4 v 5 kk	4 v 7 kk	4 v 2 kk	4 v 2 kk	4 v 4 kk	4 v 4 kk	3 v 5 kk	3 v 11 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	135	154	131	153	156	131	122	131	123	143
- kotimaiset	108	129	107	134	141	118	108	113	106	123
- tuonnit	27	25	24	19	15	13	14	18	17	20
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 8 kk	3 v 7 kk	3 v 8 kk	3 v 9 kk	4 v 2 kk	4 v 3 kk	3 v 11 kk	4 v	4 v	4 v
Isoisät	176	207	170	210	183	184	172	175	153	183
Isoäidit	222	252	212	254	228	215	206	213	190	232
Sukusiitosprosentti	1,18 %	1,25 %	1,69 %	1,48 %	1,57 %	1,20 %	1,44 %	1,05 %	1,05 %	1,25 %
KESKIKOKOINEN	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Pennut (kotimaiset)	285	317	328	376	297	244	290	263	302	288
Tuonnit	22	15	23	16	17	13	8	8	8	4
Rekisteröinnit yht.	307	332	351	392	314	257	298	271	310	292
Pentueet	65	76	74	83	75	54	72	65	71	67
Pentuekoko	4,4	4,2	4,4	4,5	4	4,5	4	4	4,3	4,3
Kasvattajat	44	56	52	57	57	47	51	48	55	53
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	48	55	48	52	49	35	54	45	46	41
- kotimaiset	30	37	33	42	37	26	41	32	33	27
- tuonnit	13	13	10	7	8	7	10	9	7	10
- ulkomaiset	5	5	5	3	4	2	3	4	6	4
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 5 kk	4 v 2 kk	4 v 5 kk	4 v 6 kk	4 v 8 kk	5 v 1 kk	4 v 5 kk	4 v 8 kk	4 v 1 kk	4 v 5 kk

jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	63	70	69	76	71	50	66	57	62	63
- kotimaiset	54	64	65	68	67	49	56	56	58	53
- tuonnit	9	6	4	8	4	1	10	1	4	10
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 9 kk	4 v	4 v 4 kk	4 v 4 kk	3 v 10 kk	4 v 1 kk	4 v 2 kk	4 v 2 kk	4 v 3 kk	4 v 1 kk
Isoisät	91	108	96	104	88	76	106	91	92	93
Isoäidit	102	118	104	112	104	82	117	102	110	99
Sukusiitosprosentti	1,19 %	1,41 %	1,53 %	1,08 %	2,16 %	1,60 %	1,83 %	1,61 %	1,87 %	1,13 %
ISOVILLAKOIRA	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Pennut (kotimaiset)	249	183	237	269	141	147	119	123	127	71
Tuonnit	17	12	29	14	20	17	10	8	12	13
Rekisteröinnit yht.	266	195	266	283	161	164	129	131	139	84
Pentueet	34	28	32	40	22	20	17	19	22	13
Pentuekoko	7,3	6,5	7,4	6,7	6,4	7,4	7,0	6,5	5,8	5,5
Kasvattajat	31	24	25	33	19	19	17	17	20	13
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	28	22	27	30	18	18	17	19	19	13
- kotimaiset	15	11	10	12	8	8	6	9	8	6
- tuonnit	6	7	11	10	5	6	5	5	9	2
- ulkomaiset	7	4	6	8	5	4	6	5	2	5
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	5 v 3 kk	5 v 2 kk	5 v 7 kk	5 v 3 kk	5 v	3 v 7 kk	5 v 5 kk	4 v 8 kk	5 v 5 kk	6 v 2 kk
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	34	28	32	39	22	20	17	19	22	13
- kotimaiset	26	20	22	27	15	10	9	12	16	10
- tuonnit	8	8	10	12	7	10	8	7	6	3
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 7 kk	4 v 3 kk	4 v	3 v 6 kk	4 v 3 kk	4 v 1 kk	4 v 3 kk	3 v 9 kk	4 v 1 kk	4 v 7 kk
Isoisät	54	45	50	52	35	33	29	32	37	26
Isoäidit	60	44	54	56	38	33	32	35	38	26
Sukusiitosprosentti	1,02 %	1,16 %	0,84 %	1,17 %	1,01 %	1,22 %	0,76 %	1,57 %	0,88 %	0,50 %

Suomessa kolmen pienemmän kokomuunnoksen rekisteröintimäärät ovat pitkällä aikavälillä pysyneet melko samalla tasolla, mutta isovillakoirien rekisteröintimäärissä on tapahtunut huomattava kasvu vuodesta 2021 alkaen.

Suomeen tuotujen villakoirien määrät ovat tasaisesti nousseet kymmenen vuoden tarkastelujaksolla. Suurinta muutos tuontien osalta on ollut kääpiövillakoirissa. Isovillakoirissa puolestaan tuonteja on rekisteröity varsin maltillisesti, joskin suhteutettuna kokonaisrekisteröinteihin tuonteja on muita kokomuunnoksia enemmän. Tarkasteluajanjaksolla toyvillakoirissa tuonteja on ollut rekisteröinneistä 7,2 %. Kääpiöissä vastaava lukema on 5,2 %, keskikokoisissa 4,3 % ja isovillakoirissa 8,8 %. Taulukossa 2 on esitetty

eri kokomuunnosten tuontikoirien jakautuminen eri värimuunnoksiin vuosilta 2014–2024 sekä maat, joista tuonteja on ollut eniten.

Taulukko 2. Tuontien jakautuminen eri rotumuunnoksiin vuosina 2014–2024

	Yhteensä (kpl)	MRV (%)	HAP (%)	monivär. (%)	TOP5 maat (tuonteja näistä yhteensä)
Toy	166	55	39	5	Venäjä, Ruotsi, Tsekki, Italia, Kiina (26)
Kääpiö	254	42	48	10	Venäjä, Ruotsi, Viro, Serbia, Liettua (26)
Keskikokoinen	140	60	36	4	Ruotsi, Venäjä, Viro, Unkari, Serbia (19)
Iso	161	59	35	6	Ruotsi, Venäjä, Puola, Serbia, Yhdysvallat (28)

Tuontien tarkemmassa tarkastelussa viimeisen 10 vuoden ajanjaksolla, moniväristen hyväksyminen rotumääritelmään ei näy tuontitilastoissa. Vuonna 2024 tehtiin lähinnä yksittäisiä moniväristen tuonteja eri koko muunnoksiin, kun niitä aiemmin on tuotu jopa suhteessa enemmän. Kääpiövillakoirissa monivärisiä tuotiin vuonna 2024 4 kpl.

Tuontikoirien jalostuskäyttö on varsin korkeissa lukemissa: toyssa 67 %, kääpiöissä 59 %, keskikokoisissa 41 % ja isovillakoirissa 40 % tuontikoirista on käytetty jalostukseen. Keskikokoisissa ja isovillakoirissa lukeman voi olettaa olevan alhaisempi mm. sen vuoksi, että esimerkiksi terveystutkimustulosten perusteella (mm. luustokuvat) perusteella koirat karsiutuvat pois jalostuksesta.

Jalostukseen käytettyjen koirien iät ovat pysyneet suunnilleen samoina kaikilla kokomuunnoksilla: toy- ja kääpiövillakoirilla vaihteluvälinä on 3–4 vuotta sekä keskikokoisilla ja isovillakoirilla 4–5 vuotta. Jalostuskäytön ikä voisi olla korkeampikin, varsinkin uroksilla, sillä rodussa esiintyy terveysongelmia, jotka ilmenevät vasta myöhemmällä iällä. Rodussa ei esiinny merkittäviä jakautumisia käyttö- ja näyttö -linjoihin missään kokomuunnoksessa.

Villakoirat jakaantuvat neljän kokomuunnoksen lisäksi eri väri variaatioihin: musta, ruskea ja valkoinen muodostaa yhden; aprikoosi, harmaa ja punainen yhden sekä moniväriset. Näin ollen villakoiria on 12 eri variaatiota. Jalostukseen käytetään pääasiassa koiria saman rotuvariaation sisällä, sillä pentueiden rekisteröintiin vaikuttavia erityisehtoja on niin kokomuunnosten kuin värien suhteen. Poikkeusluvilla mahdollistetaan hallittu eri muunnosten käyttö ja samalla varmistetaan laajempi jalostuskanta. Kokomuunnoksista toy- ja kääpiövillakoiria saa risteyttää keskenään, muiden kokomuunnosten välisiin risteytyksiin tarvitaan poikkeuslupa. Kahden kokomuunnoksen välisessä risteytyksessä pennut rekisteröidään emän koon mukaan. Yksiväristen villakoirien hyväksytyt värejä voi risteyttää keskenään, kaikkia yhdistelmiä ei kuitenkaan suositella yhdistettävän. Moniväristen risteyttämiseen on omat suosituksensa. Tavoitteena on päästä väreissä kohti rotumääritelmän mukaisia värejä. Moniväristen villakoirien risteyttäminen yksiväristen kanssa edellyttää poikkeuslupaa. Tällaisesta risteytyksestä syntyneet kaikki pennut rekisteröidään monivärisiksi, vaikka pentueessa olisi myös yksivärinen jälkeläinen. Tällainen yksivärinen pentu voidaan rekisteröidä toiseen värimuunnokseen vain Kennelliiton hyväksymästä laboratoriosta saadun geenitestituloksen perusteella. Yksiväristen villakoirien hyödyntäminen moniväristen villakoirien mm. rakenteen parantamiseksi on mahdollistettu näillä poikkeusluvilla. Muualla maailmassa eri värien yhdistämisessä ollaan hyvin paljon tiukempia, esimerkiksi rodun kotimaassa Ranskassa ei saa yhdistää oikein mitään eri värejä keskenään.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esille tuloon. Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Lisätietoa löytyy mm. osoitteesta

<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/sukusiitos>

Kaikissa kokomuunnoksissa sukusiitosprosentti on ollut pääsääntöisesti alle 2 % viimeisten 10 vuoden aikana eikä trendi ole nousujohteinen.

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 3. Jalostuspohja per sukupolvi

TOYVILLAKOIRA	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Per vuosi										
- pentueet	102	107	94	103	105	77	76	84	87	96
- jalostukseen käytetyt eri urokset	48	50	44	42	50	45	40	44	42	37
- jalostukseen käytetyt eri nartut	98	97	83	89	97	70	68	66	66	80
- isät/emät	0,49	0,52	0,53	0,47	0,52	0,64	0,59	0,67	0,64	0,46
- tehollinen populaatio	97 (48 %)	98 (46 %)	85 (45 %)	86 (42 %)	98 (47 %)	79 (51 %)	74 (49 %)	75 (45 %)	74 (43 %)	77 (40 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	4 %	11 %	17 %	13 %	11 %	24 %	15 %	10 %	13 %	13 %
- nartuista käytetty jalostukseen	4 %	9 %	30 %	27 %	34 %	48 %	31 %	43 %	42 %	37 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	406	409	379	361	342	324	343	364	371	374
- jalostukseen käytetyt eri urokset	170	175	174	170	166	158	158	173	175	167
- jalostukseen käytetyt eri nartut	280	273	253	243	241	222	251	258	261	268
- isät/emät	0,61	0,64	0,69	0,7	0,69	0,71	0,63	0,67	0,67	0,62
- tehollinen populaatio	307 (38 %)	307 (38 %)	293 (39 %)	283 (39 %)	279 (41 %)	261 (40 %)	280 (41 %)	296 (41 %)	299 (40 %)	297 (40 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	10 %	13 %	16 %	15 %	15 %	16 %	13 %	14 %	15 %	15 %
- nartuista käytetty jalostukseen	18 %	25 %	34 %	35 %	39 %	41 %	38 %	37 %	36 %	38 %

KÄÄPIÖVILLA-KOIRA	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Per vuosi										
- pentueet	150	178	143	183	187	151	147	149	136	168
- jalostukseen käytetyt eri urokset	98	91	79	93	83	79	77	81	77	81
- jalostukseen käytetyt eri nartut	135	154	131	153	156	131	122	131	123	143
- isät/emät	0,73	0,59	0,6	0,61	0,53	0,6	0,63	0,62	0,63	0,57
- tehollinen populaatio	160 (53 %)	167 (47 %)	143 (50 %)	168 (46 %)	161 (43 %)	143 (47 %)	136 (46 %)	145 (49 %)	137 (50 %)	152 (45 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	3 %	6 %	12 %	9 %	8 %	12 %	7 %	12 %	16 %	10 %
- nartuista käytetty jalostukseen	3 %	7 %	20 %	26 %	27 %	27 %	27 %	28 %	30 %	27 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	654	691	664	668	634	583	600	620	663	683
- jalostukseen käytetyt eri urokset	282	278	258	245	236	242	251	266	282	282
- jalostukseen käytetyt eri nartut	444	457	434	440	419	404	427	445	468	487
- isät/emät	0,64	0,61	0,59	0,56	0,56	0,6	0,59	0,6	0,6	0,58
- tehollinen populaatio	497 (38 %)	502 (36 %)	471 (35 %)	464 (35 %)	444 (35 %)	440 (38 %)	461 (38 %)	485 (39 %)	512 (39 %)	523 (38 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	8 %	9 %	10 %	9 %	10 %	12 %	11 %	11 %	12 %	11 %
- nartuista käytetty jalostukseen	14 %	20 %	25 %	27 %	28 %	28 %	28 %	30 %	29 %	30 %

KESKIKOKOINEN	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Per vuosi										
- pentueet	65	76	74	83	75	54	72	65	71	67
- jalostukseen käytetyt eri urokset	48	55	48	52	49	35	54	45	46	41
- jalostukseen käytetyt eri nartut	63	70	69	76	71	50	66	57	62	63
- isät/emät	0,76	0,79	0,7	0,68	0,69	0,7	0,82	0,79	0,74	0,65
- tehollinen populaatio	76 (58 %)	86 (57 %)	80 (54 %)	88 (53 %)	82 (55 %)	58 (54 %)	82 (57 %)	70 (54 %)	74 (52 %)	71 (53 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	0 %	2 %	5 %	9 %	9 %	10 %	10 %	16 %	12 %	7 %
- nartuista käytetty jalostukseen	1 %	1 %	14 %	19 %	22 %	27 %	21 %	36 %	27 %	25 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	298	308	286	284	266	262	275	275	285	294
- jalostukseen käytetyt eri urokset	144	153	138	150	146	142	141	142	147	153

- jalostukseen käytetyt eri nartut	224	231	217	216	205	201	207	206	218	216
- isät/emät	0,64	0,66	0,64	0,69	0,71	0,71	0,68	0,69	0,67	0,71
- tehollinen populaatio	252 (42 %)	263 (43 %)	243 (42 %)	251 (44 %)	241 (45 %)	235 (45 %)	239 (43 %)	239 (43 %)	250 (44 %)	253 (43 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	4 %	6 %	8 %	10 %	11 %	12 %	11 %	12 %	11 %	12 %
- nartuista käytetty jalostukseen	10 %	15 %	20 %	22 %	26 %	28 %	27 %	26 %	24 %	23 %

ISOVILLAKOIRA	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Per vuosi										
- pentueet	34	28	32	40	22	20	17	19	22	13
- jalostukseen käytetyt eri urokset	28	22	27	30	18	18	17	19	19	13
- jalostukseen käytetyt eri nartut	34	28	32	39	22	20	17	19	22	13
- isät/emät	0,82	0,79	0,84	0,77	0,82	0,9	1	1	0,86	1
- tehollinen populaatio	42 (62 %)	34 (61 %)	40 (62 %)	47 (59 %)	27 (61 %)	26 (65 %)	23 (68 %)	25 (66 %)	28 (64 %)	17 (65 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	2 %	2 %	6 %	3 %	12 %	12 %	12 %	11 %	11 %	7 %
- nartuista käytetty jalostukseen	3 %	0 %	5 %	14 %	19 %	22 %	28 %	21 %	28 %	24 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	134	122	114	99	78	78	71	66	63	60
- jalostukseen käytetyt eri urokset	81	76	71	65	58	58	55	50	45	40
- jalostukseen käytetyt eri nartut	101	91	85	80	61	63	56	55	53	44
- isät/emät	0,8	0,84	0,84	0,81	0,95	0,92	0,98	0,91	0,85	0,91
- tehollinen populaatio	124 (46 %)	114 (47 %)	106 (46 %)	99 (50 %)	80 (51 %)	82 (53 %)	74 (52 %)	71 (54 %)	67 (53 %)	57 (48 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	3 %	5 %	7 %	9 %	12 %	12 %	11 %	11 %	11 %	10 %
- nartuista käytetty jalostukseen	6 %	10 %	14 %	19 %	22 %	25 %	26 %	25 %	26 %	22 %

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvo, joka kertoo siitä, että kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa on. Sen kriittisenä raja-arvona pidetään lukemaa 50. Mitä pienempi tehollinen populaatiokoko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja rodun perinnöllinen vaihtelu vähenee. Tehollisen populaatiokoon kriittisenä pidettyä lukemaa 50 ei tavoiteta kahdessa pienemmässä kokomuunnoksessa ja rotujen monimuotoisuuteen on kiinnitettävä huomiota. Keskikokoisten ja isovillakoirien kohdalla päästään yli 50, ja jopa yli 60 % lukemaan. Tulkinnessa pitää huomioida se, että taulukot on koottu kokomuunnoksittain, tehollisen populaation tunnusluvussa on eri värimuunnosten välillä pientä vaihtelua (MRV vs. AHP).

Lisätietoa osoitteesta <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko>

Isät/emät-suhdeluku on yksi tärkeä mittari rodun terveydelle ja geneettiselle monimuotoisuudelle. Sen avulla voidaan varmistaa, että jalostukseen käytetään eri koiria laajalti. Suhdeluku kertoo sukupolvittain siitä, miten tasaisesti uroksia ja narttuja on käytetty jalostukseen rodussa. Luku 1,0 kertoo siitä, että jalostukseen on käytetty monia eri uroksia ja narttuja. Tämä mahdollistaa rodun pitkäaikaisen elinvoimaisuuden ja säilyttää rodun monimuotoisuutta. Eri kokomuunnoksien isät/emät -suhde kertoo siitä, että pienemmissä kokomuunnoksissa tulee kiinnittää huomiota myös samojen urosten liikakäytön välttämiseen. Lukema on pysynyt samalla tasolla 10-vuotisjaksolla. Isovillakoirissa lukema on pysynyt lähempänä 1:tä.

Jalostukseen käytettyjen urosten määrä kaikissa kokomuunnoksissa on yli 10 % kaikista syntyneistä uroksista jalostukseen, toyvillakoirissa luku on lähempänä 15 %. Nartuista jalostukseen on käytetty toyvillakoirissa 35–40 %, kääpiövillakoirissa n. 30 %, keskikokoisissa n. 27 % ja isovillakoirissa n. 20 %. Luvuissa on huomioitu se, että 2022–2024 välillä ei jalostuskäyttöä ole vielä ehtinyt välttämättä olemaan.

Taulukko 4. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 urosta

Toyvillakoiria			Tilastointiaikana 2009–2024				2. polvessa		Yhteensä	
#	Uros	Synt.	Pentueit a	Pent uja	%- osuus	kumul at.%	Pentue ita	Pent uja	Pentue ita	Pent uja
1	TOYWAY SUMMER IN THE CITY	2010	19	39	1,25 %	1 %	50	112	27	65
2	EXECUTIVE DIOR IN DREAMS	2015	19	37	1,18 %	2 %	27	59	24	51
3	SARAHILL PLAY MY GAME	2010	18	36	1,15 %	4 %	54	127	21	49
4	HEATCLIF BOHEMIA TIMOTHY	2019	16	36	1,15 %	5 %	6	12	20	47
5	DIVINING ROD'S INSPIRATION	2015	16	33	1,05 %	6 %	46	108	16	42
6	MAGIC MIRACLE FREE'N HAPPY	2012	11	31	0,99 %	7 %	8	21	16	51
7	SOLNES BLUBERRY MUFFIN	2008	16	31	0,99 %	8 %	37	84	20	40
8	SARAHILL THAT'S IT	2007	13	29	0,93 %	9 %	27	69	19	51
9	ROYAL USA BILLY BOY	2008	14	28	0,89 %	10 %	20	40	16	38
10	SOLNES BLACK AGAPANTHUS	2017	13	26	0,83 %	10 %	20	56	14	34
11	TOYWAY MR CAPTAIN	2017	11	25	0,80 %	11 %	12	27	18	43
12	LENTO MON L'AMI	2008	11	25	0,80 %	12 %	43	131	12	36
13	NUMMENPÄÄN GOLDEN BLUSH	2012	11	25	0,80 %	13 %	14	44	13	28
14	ECOLETTE'S SAY IT TO ME	2012	13	24	0,77 %	14 %	21	49	14	29
15	BACKSEAT DRIVER'S TINY PLAYER	2006	6	23	0,74 %	14 %	27	95	14	53

89 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Kääpiövillakoira			Tilastointiaikana 2009–2024				2. polvessa		Yhteensä	
#	Uros	Synt.	Pentue ita	Pent uja	%- osuus	kumul at.%	Pentue ita	Pent uja	Pentue ita	Pent uja
1	SLAVJAN CHARLSTON	2008	25	76	1,06 %	1 %	37	116	29	90
2	JOY-TOY'S CAPTAIN MORGAN	2010	22	72	1,00 %	2 %	36	127	22	74
3	RUSCH MIX ADAM	2012	20	66	0,92 %	3 %	33	79	22	74
4	HAYDEE'S VISION	2004	24	63	0,88 %	4 %	43	126	33	88
5	VIRTUOSO'S FERNANDO	2016	18	62	0,86 %	5 %	20	60	20	68
6	FACE TO FACE OF CHANEL COCO	2012	20	60	0,83 %	6 %	95	256	20	64
7	NEFERS SUCH A SHERLOCK	2015	21	57	0,79 %	6 %	38	123	26	84
8	A MILLION VOICES OF CHAOS	2007	18	56	0,78 %	7 %	18	46	23	64
9	HAYDEE'S MESSENGER	2017	21	56	0,78 %	8 %	17	49	21	56
10	MINIWIN'S LOUIS VUITTON	2013	23	55	0,76 %	9 %	16	40	24	60
11	GOLD LEIS GOODY	2017	21	53	0,74 %	9 %	21	65	25	72
12	CANMOY'S RAINING MEN	2007	18	48	0,67 %	10 %	50	140	23	62
13	JADE GARDEN ZEPHYR	2014	17	48	0,67 %	11 %	7	24	18	54
14	SARAHILL WHEELS ON FIRE	2006	15	47	0,65 %	11 %	58	158	24	74
15	BOSWELL AMOR	2018	9	46	0,64 %	12 %	9	31	10	49

119 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Keskikokoinen villakoira			Tilastointiaikana 2009–2024				2. polvessa		Yhteensä	
#	Uros	Synt.	Pentue eita	Pentuj a	%- osuus	kumul at.%	Pentue eita	Pent uja	Pentue ita	Pent uja
1	DRAGONFLAME'S GOLDEN EYE	2012	15	67	1,39 %	1 %	31	116	15	69
2	FRIESIAN'S GOLDEN LENNARD	2013	10	59	1,23 %	3 %	25	129	10	59
3	REGENFIELD LYSANDER	2007	12	57	1,18 %	4 %	33	164	12	57
4	GOLDFIRE'S CHILI ANCHO STYLE	2009	9	48	1,00 %	5 %	26	111	9	50
5	HAYDEE'S MERCURY	2007	17	46	0,96 %	6 %	8	35	17	49
6	CANMOY'S HEAD MASTER	2009	12	44	0,91 %	7 %	20	75	12	44
7	NEFRIT JEWEL FOR CHIC ARCANUS ILIRIA	2011	7	44	0,91 %	8 %	6	28	7	44
8	ONAR VON DER HUNDISBURG	2019	8	42	0,87 %	8 %	3	15	9	48
9	DAMOQAN YOU KNOW MY NAME	2015	10	42	0,87 %	9 %	6	18	11	45
10	BAZAAR'S CATCH A FLYING DREAM	2010	10	42	0,87 %	10 %	19	72	10	42
11	YELLOWMELLOW SMILING MAN	2009	8	42	0,87 %	11 %	16	80	8	42
12	D'JULIO PETER PAN	2007	9	40	0,83 %	12 %	6	34	9	41
13	YA SOLNECHNY LEV IZ SIBIRSKOI SKAZKI	2007	7	40	0,83 %	13 %	10	48	7	41

14	COLORLINE JESSE JAMES	2017	7	39	0,81 %	14 %	12	43	7	42
15	MINIVILLIS KINGSLAND	2012	10	39	0,81 %	14 %	14	51	10	39

79 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Isovillakoira			Tilastointiaikana 2009–2024				2. polvessa		Yhteensä	
#	Uros	Synt.	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumul at. %	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	ETAAVIQ	2013	8	61	2,63 %	3 %	4	30	8	61
2	NONTISCORDARDIME	2014	7	49	2,11 %	5 %	14	104	7	49
3	EMIL OMNE TRINUM	2016	5	46	1,98 %	7 %	4	27	5	46
4	PERFECTUM	2015	7	45	1,94 %	9 %	3	34	7	45
5	SMART CONNECTION	2008	7	42	1,81 %	10 %	1	7	7	42
6	DIVINO	2008	7	39	1,68 %	12 %	9	57	7	39
7	MIRANJA'S RALJANT	2008	6	38	1,64 %	14 %	4	27	6	38
8	RUFUS	2013	5	38	1,64 %	15 %	6	28	5	38
9	DAJMENS ARMANI	2018	4	38	1,64 %	17 %	2	20	4	38
10	BLACK CODE	2005	6	36	1,55 %	19 %	20	102	7	45
11	SAMARCANDA	2017	5	30	1,29 %	20 %	0	0	6	38
12	APOCALYPSE NOW	2011	5	30	1,29 %	21 %	4	25	5	30
13	AHORNSTREET'S TAKKI	2013	4	29	1,25 %	22 %	4	27	4	29
14	CANMOY'S THE MAN	2020	5	28	1,21 %	24 %	0	0	6	36
15	BRUNO MON SALAI	2016	3	28	1,21 %	25 %	3	16	3	28

42 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Taulukko 5. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15 narttua

Toyvillaakoira			Tilastointiaikana 2009–2024			2. polvessa		Yhteensä	
#	Narttu	Synt.	Pentuei ta	Pentu ja	%- osuus	Pentueit a	Pentuj a	Pentuei ta	Pentuj a
1	CHANZONET NATALIE WOOD	2012	5	18	0,58 %	8	24	5	20
2	CANMOY'S LADY MARMALADE	2011	5	18	0,58 %	28	71	5	20
3	HAYDEE'S NOSTALGIA	2017	5	17	0,54 %	4	14	5	18
4	SUPREME LINE DARLING DOLLY	2007	5	17	0,54 %	3	6	5	17
5	AMELIA	2013	4	16	0,51 %	9	36	4	17
6	RED FLY ZEMLYANICHKA	2019	3	16	0,51 %	1	2	3	16
7	EXCUSE ME GLAMOROUS	2007	5	15	0,48 %	5	14	5	15
8	AGAPIOS BELLISSIMA	2012	4	15	0,48 %	2	6	4	15
9	DAVINCIS GV I WILL ALWAYS LOVE YOU	2014	5	15	0,48 %	10	23	5	15
10	BHANYANAN SMART CONNECTION HIGH FIVE	2018	4	14	0,45 %	3	6	5	20
11	SILVER HONEY HULA HULA	2017	4	14	0,45 %	4	11	4	18
12	SHERRI SWEET BABY	2005	3	14	0,45 %	8	31	3	15
13	SMART CONNECTION TRUE EQUERRY'S	2011	5	14	0,45 %	29	64	5	15
14	ZARINA MALENKAYA FEYA	2008	4	14	0,45 %	6	21	4	14
15	NEVSKIY DOM GREJS GLORIJA	2005	4	13	0,42 %	2	5	5	15

Kääpiövillaakoira			Tilastointiaikana 2009–2024			2. polvessa		Yhteensä	
#	Narttu	Synt.	Pentuei ta	Pentu ja	%- osuus	Pentueit a	Pentuj a	Pentuei ta	Pentuj a
1	RADZIKOWSHI'S DENNY'S	2017	5	26	0,36 %	8	23	5	27
2	SILBERLÖWE WINNIE VON OLYMPIA	2011	5	24	0,33 %	20	70	5	24
3	LITTLE RUBY STAR IZ TVERSKOI GAMMY	2014	4	21	0,29 %	5	19	4	21
4	BOSWELL WONDER WOMAN	2019	5	21	0,29 %	1	5	5	21
5	TOYWAY IMPISH TRICK	2005	4	20	0,28 %	17	48	5	23
6	HAYDEE'S OPERA	2014	6	20	0,28 %	8	22	6	21
7	KARTANON KRUUNU RAFHAELA	2014	4	20	0,28 %	2	6	4	20
8	PRIMADONNA IZ VOLSHEBNOY DOLINY ZVYOZD	2015	4	20	0,28 %	0	0	4	20
9	FINNHIT'S AIRA SAMULIN	2012	5	19	0,26 %	16	52	5	20
10	HAYDEE'S IDYLL	2014	5	19	0,26 %	13	41	5	19
11	DUNDEE OF CHANEL COCO	2010	5	19	0,26 %	14	43	5	19
12	MIFI'S MILLA	2009	5	19	0,26 %	10	28	5	19

13	SUN-POWER'S COLA FLASH	2007	4	18	0,25 %	15	46	5	22
14	EXECUTIVE CAROLINA HERRERA	2016	4	18	0,25 %	4	21	4	19
15	POODLEIDOO'S SHIMMER AND SHINE	2011	4	18	0,25 %	3	15	4	19

Keskikokoinen villakoira			Tilastointiaikana 2009–2024			2. polvessa		Yhteensä	
#	Narttu	Synt.	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	CELESTERLING DAYDREAM DANCER	2007	5	37	0,77 %	11	53	5	37
2	CHANZONET PRISCILLA PRESLEY	2013	5	29	0,60 %	2	6	5	29
3	TUOHINON JADE JAGGER	2015	3	25	0,52 %	2	10	3	25
4	GINGER	2010	4	23	0,48 %	0	0	4	23
5	BACKSEAT DRIVER'S BLUEBERRY	2009	3	23	0,48 %	9	47	3	23
6	CHIC TRUE FANTASY	2007	3	22	0,46 %	5	35	3	22
7	CHIC WHITE DREAMER	2016	3	22	0,46 %	0	0	3	22
8	CHANZONET BROOKE SHIELDS	2015	5	22	0,46 %	8	32	5	22
9	GREYFUN'S WONDERFUL WIZARD	2013	4	21	0,44 %	6	40	4	21
10	CHANZONET RENEE ZELLWEGER	2017	5	21	0,44 %	5	22	5	21
11	DOCTOR'S SPECIAL PRINCESS ARMADA	2016	4	20	0,42 %	5	24	4	23
12	CHANETA'N FUZILEINE	2009	3	20	0,42 %	5	20	3	21
13	BACKSEAT DRIVER'S BLUEBELL	2009	3	20	0,42 %	20	100	3	20
14	BACKSEAT DRIVER'S MERIDA	2014	3	20	0,42 %	5	24	3	20
15	GOLDFIRE'S SILKY SMOOTH	2009	4	19	0,39 %	24	84	4	21

Isovillakoira			Tilastointiaikana 2009–2024			2. polvessa		Yhteensä	
#	Narttu	Synt.	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	BJÖRKLYCKANS FLOWER	2007	4	31	1,34 %	4	27	4	31
2	KABISOLINE BLISS-UBBY	2015	3	30	1,29 %	2	26	3	30
3	PEARLS'N STARS SULAN VILLAN SÅDE	2015	5	30	1,29 %	4	27	5	30
4	ZIMALETTO BOYARYSHNIA ZABAVA	2015	3	27	1,16 %	1	13	3	27
5	VILLIS ROYALE ANGELICA	2019	2	26	1,12 %	1	10	2	26
6	VILLAKUKKA	2019	2	26	1,12 %	3	16	2	26
7	USKOMATTOMAN PUNAINEN PASHMINA	2019	3	25	1,08 %	0	0	3	25
8	KABISOLINE ONOCLEA PÄRLAN	2019	2	24	1,04 %	1	1	2	24
9	MOROSHKA'S BARCAROLA	2019	3	24	1,04 %	0	0	3	24
10	MARTINA'S LA PODEROSA	2004	3	23	0,99 %	10	61	3	23

11	OLD HOUSE QILPI	2007	3	23	0,99 %	4	38	3	23
12	SUVENIR DE LUKS	2016	3	23	0,99 %	2	14	3	23
13	INTRIGA								
13	GORTIER ROCKING	2018	3	23	0,99 %	0	0	3	23
	ROOTS								
14	JASENAK SWEET	2015	3	22	0,95 %	6	37	3	22
	DREAMS								
15	QUALITYLINE'S SECRET	2010	3	21	0,91 %	1	11	3	21
	MISSION								

Jalostuskoirien käyttömäärät

Toisessa sukupolvessa suurimmat pentumäärät ovat seuraavilla uroksilla:

- 1. kääpiövillakoira Face-To-Face of Chanel Coco 256 pentua, 95 pentuetta
- 2. keskikokoinen villakoira Regenfield Lysander 164 pentua, 33 pentuetta
- 3. kääpiövillakoira Sarahill Wheels on Fire 158 pentua, 58 pentuetta
- 4. kääpiövillakoira Canmoy's Raining Men 140 pentua, 50 pentuetta
- 5. toyvillakoira Lento Mon L'ami 131 pentua, 43 pentuetta

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Mainittavimmat huomiot ovat: isovillakoirien, keskikokoisten- ja kääpiövillakoirien käytetyimmät urokset eivät ole läheistä sukua keskenään. Toyvillakoirissa Sarahill Play My Gamen (3.) tyttärenpoika on Divining Rod's Inspiration (5.).

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Taulukko 6. Villakoirien rekisteröinnit eri Pohjoismaissa vuonna 2024.

Rekisteröinnit 2024				
Rotu	Suomi	Ruotsi	Tanska	Norja
Toy	274	126	62	116
Kääpiö	490	613	157	232
Keskikokoinen	307	575	123	272
Iso	266	430	171	334
Yhteensä	1337	1744	513	954

Ranskassa rodun kotimaassa eri kokomuunnosten rekisteröintimääriä ei saada, vaan käytössä on pelkkä kokonaisluku. Vuonna 2024 Ranskassa rekisteröitiin villakoiria 1373. Suurissa koiraharrastusmaissa, kuten Iso-Britanniassa ja USA:ssa on villakoiria vain kolmea kokomuunnosta. Iso-Britanniassa rekisteröitiin vuonna 2024 toyvillakoiria 2013, keskikokoisia 1335 ja isovillakoiria 663 kpl. USA:ssa esimerkiksi rekisteröintimäärät ovat huomattavasti suurempia ja vertailu on vaikeaa, koska tarkkoja lukuja ei ole saatavilla. USA:ssa villakoirat olivat 2023 viidenneksi yleisin koirarotu.

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun eri kokomuunnokset ovat lukumäärällisesti suuria ja eri kokomuunnoksia rekisteröidään vuosittain yli tuhat. Kokomuunnosten rekisteröintiluvut ovat tasoittuneet aiemmista vuosista, kun isovillakoirien rekisteröinnit ovat lisääntyneet parin viime vuoden aikana. Eri kokomuunnoksilla ei tällä hetkellä ole suurempia ongelmia jalostuspohjan kanssa. Jalostuspohjaa voidaan pitää yllä myös tarkkaan harkituilla väri- ja koristelutyksillä. Teholliseen populaatiokokoon tulee kiinnittää huomiota varsinkin pienemmissä kokomuunnoksissa, kuten myös eri urosten käyttöön. Isovillakoirissa tilanne on parempi ja hyvä tilanne tulee säilyttää. Samojen yhdistelmien uusiminen tulee olla ainoastaan tarkoin harkittu poikkeus. Jalostuspohjaa

kaventaa erityisesti urosten matadorikäyttö. Tämä tulee ottaa huomioon tulevaisuudessa kaikissa eri kokomuunnoksissa. Geenitestit voivat toimia apuna jalostuksessa ja jalostuspohjan laajentamisessa. Villakoirilla ei ole toistaiseksi omaa PEVISA-ohjelmaa, mutta esimerkiksi jälkeläisrajoitukset voivat jatkossa tulla ajankohtaiseksi.

Monivärisien villakoirien jalostuskäytölle on haasteena jalostuskoirien vähäinen määrä sekä voimaan tulleen rotumääritelmän määrittelemät hyväksytyt värit. Suomessa on ollut monivärisiä varsin kauan, mutta koirien värit ovat olleet hyvinkin erilaisia eivätkä ne välttämättä ole uuden rotumääritelmän mukaisia. Haasteena on värien tunnistaminen sekä niiden rekisteröinti oikein. Moniväristen jalostuksessa tulisi pyrkiä nyt parantamaan koiria laadullisesti niin rakenteeltaan kuin väreiltään. Rakenteen parantaminen on mahdollistettu sillä, että monivärisen saa poikkeusluvalla yhdistää yksiväriseen, joka kantaa samaa monivärisyyttä toisen vanhemman kanssa ja sitä voi myös jälkeläisilleen periyttää. Yhdistys on antanut myös suosituksensa sille, miten eri värejä kannattaisi yhdistää, jotta päästään värien suhteen myös tilanteeseen, jossa ne ovat rotumääritelmän mukaisia.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmän mukaan villakoiran käyttötarkoitus on ”seurakoira”. Rotumääritelmässä villakoiran luonteesta on kerrottu hyvin lyhyesti: ”Villakoira tunnetaan uskollisena, oppivaisena ja helppona kouluttaa, minkä vuoksi se on erityisen miellyttävä seurakoira.” Hylkäävissä virheissä on mainittu luonteesta: ”*vihaisuus* tai voimakas arkuus” sekä ”*epänormaali rakenne tai käyttäytyminen*”. Villakoiran luonteen ihanneprofiili on tavoiteohjelman liitteenä.

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Villakoira ei ole jakautunut eri linjoihin, vaan kaikkia sukuja käytetään mitä erilaisimpiin harrastuksiin. Villakoira on monipuolinen harrastuskoira, eikä ole harvinaista, että sama koira menestyy niin näyttelyissä kuin harrastuspuolella. Yksittäistapauksina kuitenkin on kasvattajia, jotka kasvattavat ”agilitykoiria”, mutta tämä ei ole yleistynyt suuntaus. Villakoira on pysynyt yleisesti tunnustettuna monipuolisena harrastuskoirana.

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Villakoirilla ei ole PEVISA-ohjelmaa (=perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma).

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Tehtyjen kyselyjen perusteella (jatkuva terveystarkoitus, luonnetesti ja MH-luonnekuvaus testitulokset ym.) luonteissa ei ole tällä hetkellä suuria ongelmia, vaan villakoira on aktiivinen seurakoira, joka sopii monenlaiseen harrastamiseen. Ongelmia on lähinnä arkuuden ja pidättyvyyden osalta. Tämänkaltaiset ongelmat eivät välttämättä ole kaikille arjessa ongelma, vaan haasteita tulee vasta, kun koiran kanssa aletaan harrastamaan tai jos päivittäiset tilanteet ovat sellaisia, joissa koira kohtaa uusia tilanteita ja ihmisiä jatkuvasti. Ylienergisyyden on myös asia, jota pitää seurata, vaikkakin villakoiran tulee olla eloisa ja toimelias. Koiran tulee osata myös rauhoittua. Osa luonteen ongelmiin luettavista käytösmalleista johtuu koulutuksen tai tottumuksen puutteesta.

Luonnetestejä ja MH-luonnekuvauksia ei tehdä villakoirille kovinkaan runsaasti, varsinkaan pienemmille

kokomuunnoksille. Valtaosa koirista läpäisee testin tai MH- kuvauksen. Huomioitavaa on, että villakoirien testaustuloksia saadaan varsinkin niinä vuosina, kun jokin paikallisosasto ottaa testin järjestääkseen. Muiden järjestämiin testeihin osallistuminen on vähäistä. Yhdistyksellä on terveystarkastuksen osana kysymyksiä myös luonteesta. Kyselyssä esiin nousee luonteen ongelmia lähinnä yksittäisinä tapauksina ja haasteena onkin vastaajien erilainen tulkinta luonteista ja siitä, miten ne koetaan ongelmaksi. Luonnekysely on yhdistettyä jatkuvaan terveystarkastukseen.

Taulukko 7. Luonnetestin suorittaneet villakoirat vuosina 2019–2024

LUONNETESTI						
Toyvillakoira						
	2024	2023	2022	2021	2020	2019
LTE	1 (100%)					2 (100%)
Kääpiövillakoira						
LTE	2 (67%)		1 (100%)	4 (100%)	1 (100%)	3 (100%)
LTE-	1 (33%)					
Keskikokoinen villakoira						
LTE	9 (100%)	4 (100%)	13 (100%)	9 (100%)	5 (100%)	4 (67%)
LTE-						2 (33%)
Isovillakoira						
LTE	6 (100%)		4 (100%)		2 (100%)	2 (100%)

Taulukko 8. MH-luonnekuvauksen suorittaneet villakoirat vuosina 2019–2024

MH-LUONNEKUVAUS						
Toyvillakoira						
	2024	2023	2022	2021	2020	2019
suoritettu		1 (100%)				
Kääpiövillakoira						
suoritettu		4 (100%)	1 (33%)	2 (100%)	1 (100%)	

kuv. kesk.			2 (67%)			
Keskikokoinen villakoira						
suoritettu	2 (100%)	4 (100%)	10 (100%)		1 (100%)	
Isovillakoira						
suoritettu	1 (100%)	1 (50%)	2 (67%)			
ohj.kesk.		1 (50%)	1 (33%)			

Jalostustarkastus

Villakoiria on jalostustarkastettu villakoirien omalla jalostustarkastuksella 9.8.2025 mennessä kaiken kaikkiaan yhteensä 352 koiraa. Näistä koirista 30 koiraa ei ole saanut hyväksyttyä tulosta. Yhdistys on listannut jalostustarkastusten tulokset nettisivuillaan ja marraskuusta 2024 jalostustarkastuksia alettiin tallentamaan myös Kennelliiton jalostustietojärjestelmään. Pääasiassa koiria on hylätty rakenteesta tai hampaista johtuvista syistä tai koiran huonon kunnan vuoksi, ei niinkään luonteen vuoksi. Lisätietoa jalostustarkastuksesta löytyy osoitteesta <https://villakoirakerho.com/jalostustarkastus.html> ja kopio tilaisuudessa täytettävästä kaavakkeesta löytyy liitteenä. Jalostustarkastuksen lomaketta päivitetään tarkastavien tuomareiden kanssa yhteistyössä tarpeen mukaan.

Näyttelyt

Vuosina 2019–2024 hylätyn arvosanan (HYL) sai alle 1 % koirista. Syytä arvosanaan ei tiedetä kaikkien koirien osalta. Näyttelykäyntien kokonaismäärä on ollut 2019–2024 välillä 19 148 kpl. Kennelliiton alaisissa tapahtumissa on alettu kiinnittää huomiota luonteisiin. Ilmoitus koiran vihaisesta käytöksestä voidaan tehdä myös koirasta, joka käyttäytyy vihaisesti tapahtuma-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä riippumatta siitä, onko sitä ilmoitettu tapahtumaan. Rotujärjestö saa vuosittain raportit siitä, että monenko koiran ilmoitukset on käsitelty. Villakoirista tehtyjä ilmoituksia on ollut vasta muutamia, yhtä lukuun ottamatta ilmoitukset on tehty näyttelyssä. Vuonna 2023 ilmoituksia tehtiin 2 (isovillakoira ja keskikokoinen) ja vuonna 2024 ilmoituksia tehtiin 4, joista kolme koski isovillakoiraa ja yksi kääpiövillakoiraa. Vaikka ilmoitukset ovat harrastusmääriin nähden todella pienet ja lähinnä yksittäistapauksia, niin tulee niihin suhtautua vakavasti. Villakoiran ei tule olla vihainen tai aggressiivinen missään tilanteessa. Isovillakoirien edustus näissä vähäisissä ilmoituksissa herättää kysymyksiä siitä, että onko kokomuunnoksen yleistyessä jalostuskoirien luonteen osalta laskettu kriteeriä vai onko ison koiran sosiaalistamisessa ja kasvatuksessa ollut haasteita, vai molempia. Tasapainoisen ja rotumääritelmän mukaisen luonteen vaaliminen jalostusvalinnoissa tulee olla keskiössä, koska koosta riippumatta villakoiran avoin, iloinen ja sosiaalinen luonne sekä villakoiran maine ystävällisenä perhekoirana halutaan säilyttää.

Villakoirien luonteissa ei ole suuria eroja sukupuolten eikä eri värien välillä. Eri maiden populaatioissa ei ole myöskään nähtävissä olevia luonne-eroja.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Nykypäivänä villakoira on pääasiassa seurakoira, jonka kanssa voidaan harrastaa hyvin moninaisia asioita. Alkuperäistä vesinoutajan tehtävää harrastetaan mm. USA:ssa, joitain harrastajia löytyy myös Ruotsista ja

Suomesta. Osalla villakoirista on voimakas riistavietti. Villakoirien soveltuvuus hyvin erilaiseen käyttöön perustuu varsin peruskoiran rakenteeseen, nopeaan oppimiskykyyn ja haluun tehdä yhteistyötä ihmisen kanssa. Luonne tulee väistämättä muuttumaan, jos ainoana jalostuskriteerinä pidetään vain yhtä koe- tai kilpailumuotoa. Villakoiran toivotaan säilyttävän seurakoiran luonteensa rotumääritelmässään.

Virkakoirina villakoiria ei tiedettävästi ole, mutta erilaisissa hyötykoiratehtävissä toimii villakoiria. Nykyisin villakoiria toimii myös hypo-, luku- ja tukikoirina. Muutama villakoira on aiemmin suorittanut pelastuskoiraliiton hakukokeen. Hakukokeen läpäisseissä on ainakin keskikokoisia villakoiria.

Kokeet

Monipuolisen luonteensa takia yleisimmät harrastukset ovat agilityn eri muodot, rally-toko ja jossain määrin edelleen myös TOKO. Tämän lisäksi villakoiria löytyy myös nose workin, koiratanssin sekä haku- ja jälkikokeiden harrastusten parista. Joitakin villakoiria on käynyt MH-luonnekuvauksissa ja luonnetesteissä sekä metsästyskoirien jäljestämiskokeissa.

Taulukko 9. Koekäyntien määrät vuosina 2014–2024

Laji	Isovillakoira	Keskikokoinen	Kääpiövillakoira	Toyvillakoira
Agility	3779	30114	28734	5057
Hyötykoirakokeet	1	3	3	0
Kansainvälinen pelastuskoirakoe	0	9	0	0
Koiratanssi Freestyle	3	12	10	10
Koiratanssi Heelwork to Music	5	19	4	10
Käyttäytymiskoe	7	6	4	0
Luonnetesti	36	87	32	8
Metsästyskoirien jäljestämiskoe	36	24	0	0
MH-luonnekuvaus	33	52	34	6
Nosework	0	0	0	0
Pelastuskoirakoe	1	0	0	0
Rallytoko	450	1341	722	312
Tottelevaisuuskoe	181	235	172	335

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Yhdistyksen jatkuvassa terveyskyselyssä kysytään myös luonteeseen liittyviä kysymyksiä. Villakoira on sosiaalinen seurakoira. Luonteen ongelmista kyselyssä nousee esiin pienissä määrin arkuus ja pidättyvyys. Toisaalta esiin nousee myös ylienergisyyttä, joka tosin on vaikea määritellä ja tulkinta voi riippua paljon vastaajasta. Edellä mainittuja luonneongelmia ei raportoitu kyselyssä isovillakoirien osalta. Pienemmissä kokomuunnoksissa esiintyy yksittäisiä eroahdistustapauksia. Eroahdistus ilmenee yleensä joko haukkumisena, vinkumisena tai asioiden tuhoamisena. Kyselyssä ei raportoitu yhtään aggressiivista villakoiraa, mutta tapahtumissa tehdyt vihaisen koiran ilmoitukset antavat aihetta tarkempaan luonteiden pohdintaan tulevaisuudessa. Villakoirien sosiaalisuuden suhteen ihmisiä ja muita koiria kohtaan ei tule tehdä kompromisseja.

Perinteisesti villakoiralla sanotaan olevan ns. ”mörköikä”, jota kutsutaan myös murrosiäksi. Mörköikä saattaa tulla 8–15 kk ikäisillä koirilla sukupuoleen ja kokomuunnokseen katsomatta ja se menee ohi kohtalaisen nopeasti, mikäli omistaja näissä tilanteissa toimii oikein. Mörköikä ilmenee irratoonalisilla peloilla (esim. pimeää, kumalliset esineet kuten pensaat jne.). Villakoirat voivat nuorena olla hyvinkin vilkkaita ja energisiä, mutta rauhoittuvat usein aikuistuuksaan. Villakoira elää hyvin vanhaksi, joten vanhuksilla saattaa olla viimeisinä vuosinaan demensian oireita. Villakoira on hyvin normaalirakenteinen koira. Terveysongelmissa ei ole sellaista yleistä sairautta, joka aiheuttaisi käytöshäiriöitä.

Luonnetestissä ja MH-luonnekuvauksessa on havaittu muutamia ääniarvoja tai pelokkaita villakoiria. Ongelma ei kuitenkaan ole kovin suuri. Vartiointitaijumusta omaavat koirat ovat yleensä herkempiä ”normaaleille äänille”, joihin ne myös reagoivat herkemmin. Tätä ilmenee yleensä pienemmissä kokomuunnoksissa haukkuherkkyytenä.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Villakoiran lisääntymiskäyttäytyminen on säilynyt hyvänä. Yleensä nartuilla on selvät juoksut, urokset astuvat hyvin sekä pentujen syntyminen ja -hoito sujuvat hyvin. Tämän mahdollistaa se, että villakoiralla ei ole rakenteellisia eikä terveydellisiä seikkoja, jotka vaikuttaisivat lisääntymiskäyttäytymiseen. Yhdistykselle ei ole myöskään ilmoitettu ongelmista.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Terveyskyselyn perusteella yleisimmät luonneongelmat ovat pidättyväisyys ja arkuus, mutta niitäkään ei esiinny kuin muutamia yksilöitä. Pidättyvyyttä kaikki omistajat eivät kuitenkaan koe ongelmaksi ja tämä voi myös näkyä vastauksissa. Taipumus pidättyvyyteen ja arkuuteen saattaa periytyä. Osittain syyt voivat olla myös ympäristötekijöistä johtuvia. Periytymisestä kannattaakin seurata ja kiinnittää siihen erityistä huomiota. Jalostukseen käytettävien koirien luonteissa ei tulisi olla sen jokapäiväistä elämää tai hyvinvointia hankaloittavia luonteenpiirteitä. Vihaiset ja aggressiiviset koirat tulee karsia jalostuksesta.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Villakoirilla ei ole toistaiseksi PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Rotujärjestö on kerännyt ja julkaissut listaa eri sairauksiin sairastuneista koirista. Julkaisuun vaaditaan eläinlääkärin todistus sairaudesta, josta selviää koiran identifikaatio. Yleisimmät tarkistettavat terveysasiat

tulee olla kunnossa jalostusohjeen mukaisesti ennen jalostuskäyttöä. Jalostusohje, jota päivitetään aina tarvittaessa, löytyy osoitteesta <http://villakoirakerho.com/jalostusohje.html>

Taulukko 10. Silmätaudit villakoirilla. Listattuna 10 yleisintä diagnoosia lausuntovuosilta 2020–2025

Toywillakoira - Diagnoosi	esiintymiä	koiria
Ei todettu perinnöllisiä silmätauteja	355	297
Distichiasis/Ektooppinen cilia	160	155
Distichiasis	132	123
PPM, iris-iris	25	20
Puutteellinen kyynelkanavan aukko	13	12
Kortikaalinen katarakta	10	10
Keratiitti	5	5
Lasiaisen rappeuma	3	3
Posterior polaarinen katarakta	2	2
Muu vähämerkityksellinen kaihi	2	2
Kääpiöwillakoira - Diagnoosi	esiintymiä	koiria
Ei todettu perinnöllisiä silmätauteja	914	764
Distichiasis	220	205
Distichiasis/Ektooppinen cilia	200	191
PPM, iris-iris	60	53
Puutteellinen kyynelkanavan aukko	19	19
Kortikaalinen katarakta	12	11
Muu vähämerkityksellinen kaihi	8	6
PHTVL/PHPV, sairauden aste I	7	6
RD, multifokaali	3	3
Keratiitti	2	2
Keskipokokainen villakoira - Diagnoosi	esiintymiä	koiria
Ei todettu perinnöllisiä silmätauteja	835	696
Distichiasis/Ektooppinen cilia	113	108
Distichiasis	91	90
PPM, iris-iris	47	41
Puutteellinen kyynelkanavan aukko	16	15
Näköhermon vajaakehitys, mikropapilla	6	4
PHTVL/PHPV, sairauden aste I	4	4
Kortikaalinen katarakta	4	3
RD, multifokaali	3	3
PRA	2	2
Isovillakoira - Diagnoosi	esiintymiä	koiria
Ei todettu perinnöllisiä silmätauteja	419	351
Kortikaalinen katarakta	14	10
Distichiasis	12	12
PPM, iris-iris	8	6
Silmäluomien sisäänpäin kiertyminen	5	5
RD, multifokaali	3	3
Muu vähämerkityksellinen kaihi	2	2
PHTVL/PHPV, sairauden aste I	2	2
Silmäluomien sisäänpäin kiertyminen, operoitu	2	2
Trichiasis	2	2

POLVILAUSUNNOT 2020-2025

	0	1	2	3	4	Operoitu*
Toyvillakoira	483	51	23	2	0	0
Kääpiövillakoira	1052	83	37	1	0	4
Keskikokoinen villakoira	906	31	10	2	0	2
Isovillakoira	178	1	1	0	0	0

* = kaikki operoidut koirat eivät ole mukana tilastoissa

LONKKALAUSUNNOT 2020-2025

	A	B	C	D	E
Toyvillakoira	28	20	16	0	0
Kääpiövillakoira	174	129	79	5	0
Keskikokoinen villakoira	273	261	247	33	4
Isovillakoira	219	114	84	15	1

KYYNÄRNIVELLAUSUNNOT 2020-2025

	0	1	2	3
Toyvillakoira	48	7	1	0
Kääpiövillakoira	329	33	5	2
Keskikokoinen villakoira	742	53	4	1
Isovillakoira	380	34	4	0

Epilepsia**** on sairaus, jossa koira saa toistuvia kohtauksia. Kohtaukset voivat olla hyvin erilaisia. Koira voi olla joko tajuton tai tajuissaan. Kohtaus saattaa olla myös paikallinen, jolloin joku tietty lihasryhmä kouristelee. Ensimmäinen kohtaus tulee yleensä jo nuorena, alle 2-vuotiaana. Diagnosointi tapahtuu poissuljentadiagnosointina, joten juurisyy on hankala selvittää. Villakoirille ei ole geenitestiä epilepsian osalta. Parannuskeinoa ei ole ja lääkitystä tarvitaan yleensä koiran loppuelämän ajan. Epilepsiaa sairastavaa koira, tai koira, jolla on useita epilepsiasairaita jälkeläisiä, ei saa käyttää jalostukseen. Epilepsiadiagnoosista on saatu omistajilta julkaisuluvat ja eläinlääkärin todistukset seuraavasti: 1 toyvillakoira, 13 kääpiövillakoira, 20 keskikokoista villakoira ja 12 isovillakoira. Listaus löytyy osoitteesta <https://villakoirakerho.com/epilepsia/> ja sitä päivitetään aina kun saamme uuden lausunnon. Terveyskyselyssä vuosina 2021–2025 ilmoitettiin epileptikoksi 1 toyvillakoira, 2 keskikokoista villakoira ja 1 isovillakoira.

Legg-Perthes*** tunnetaan myös nimillä Legg-Calve-Perthes sekä reisiluunpään kuolio. Sairautta epäillään perinnölliseksi, ja sen on epäilty periytyvän autosomaalisesti ja väistävasti kääpiö- ja toyvillakoirilla. Oireet alkavat noin 4–11 kk iässä takajalan ontumana tai siten, että koira lepuuttaa seistessään toista takajalkaansa huomattavan paljon. Diagnoosi voidaan vahvistaa röntgenkuvauksella. Taudin hoito vaatii yleensä leikkauksen, jossa reisiluunpää ja sen kaula poistetaan. Ennuste on yleensä hyvä. Sairasta koira ei saa käyttää jalostukseen. Legg-Perthes –sairaita on listalla 8 toyvillakoira, 23 kääpiövillakoira ja 14 keskikokoista villakoira. Terveyskyselyssä vuosina 2021–2025 ilmoitettiin 1 keskikokoinen villakoira ja 1 kääpiövillakoira, joilla oli Legg-Perthes. Tämä listaus koirista löytyy osoitteesta https://villakoirakerho.com/leggperthes_lista.html

Sebaceous adenitis eli SA on perinnöllinen autoimmuuni ihosairaus, jota esiintyy useilla roduilla. Villakoirilla suurin osa tapauksista on isovillakoirilla. SA aiheuttaa talirauhasten tulehduksen, niiden surkastumisen ja karvanystyn kuoleman. Sairaus aiheuttaa karvanlähtöä, ihon paksuuntumista, ihotulehduksia sekä hilseilyä ja kutinaa. Sairaus on periytyvä eikä siihen ole parannuskeinoa. Tauti etenee hyvin yksilöllisesti. Geenitestiä ei vielä ole. SA-sairaita koiria on julkaistu 16 isovillakoira ja 2 kääpiövillakoira. Isovillakoirilla SA-testiä

suositellaan tehtäväksi jalostukseen käytettäville koirille, mutta se ei ole pakollinen. Ihonäytetesti on hankala diagnoosin kannalta, koska se kertoo ihosta vain sen kohdan terveyden, mistä näyte on otettu. SA-sairaita koiria on ilmoitettu yhdistykselle vain yksi uusi tapaus vuoden 2008 jälkeen. Sairastuneita koiria on ollut epävirallisten tietojen mukaan muutamia tämänkin jälkeen, mutta niitä ei ole ilmoitettu yhdistykselle.

Addisonin tauti* on isovillakoirilla maailmanlaajuisesti valitettavan yleinen sairaus. Sairaus johtuu lisämunuaiskuoren kerrosten surkastumisesta tai tuhoutumisesta. Syytä ei yleensä tunneta, mutta on todennäköistä, että elimistön oma immuunijärjestelmä tuhoaa lisämunuaiskuorta. Harvinaisempia syitä ovat mm. kasvaimet ja tulehdukset. Sairastunut koira on yleensä nuori tai keski-ikäinen narttu, mutta sitä on tavattu kaiken ikäisillä koirilla ja molemmilla sukupuolilla. Oireet ovat yleensä mm. ruokahaluttomuus, oksentelu, ripuli, väsymys, painon putoaminen, apatia ja lihasheikkous. Sairaus diagnosoidaan verikokeesta. Ennuste on hyvä oikealla lääkityksellä, joka jatkuu läpi koiran loppuelämän. Sairaita koiria ei saa käyttää jalostukseen. Addisonin tautiin sairastuneita villakoiria on tiedossamme 1 toyvillakoira, 2 kääpiövillakoira, 3 keskikokoista villakoira ja 10 isovillakoira.

Cushingin tauti** eli lisämunuaisen kuorikerroksen liikatoiminta on melko yleinen sairaus koirilla. Kyseessä saattaa olla kasvain aivolisäkkeessä tai muutokset lisämunuaisen kuorikerroksessa, joka tuottaa liikaa kortisolia. Oireet voivat olla hyvin moninaisia: lisääntynyt juominen ja virtsaaminen, ihon oheneminen, ruokahalun hillitön kasvaminen, turkin heikkeneminen, ihoon saattaa tulla näppylöitä, rasituksen sietokyky heikkenee, uneliaisuus lisääntyy, ylipigmentoituminen, lisääntymisongelmia ja nartuilla juoksukierron piteneminen. Sairaus diagnosoidaan verikokeilla. Sairautta havaitaan yleisimmin keski-ikäisillä nartuilla ja sitä hoidetaan elinikäisellä lääkityksellä, jonka toimiessa elinaikaennuste on useita vuosia. Periytymistapa on tuntematon eikä sairaita koiria ei saa käyttää jalostukseen. Listalla on julkaistu 9 kääpiövillakoira, 1 keskikokoinen villakoira ja 2 isovillakoira. Terveyskyselyssä 2021–2025 Cushingin tautiin sairastuneita koiria ei ole ilmoitettu.

Muita julkaistuja yksittäisiä diagnooseja ovat mm:

- Hemofilia A	- syringo-hydromyelia
- Munuaissairauksia	- idiopaattinen narkolepsia
- Selkäsairauksia	- maksashuntti
- silmänsairauksia	- lymfoplasmasyyttinen enteriitti ja
- sydänsairauksia	lymfangiektasia
- Allergioita	- syringomyelia
- OCD	- myasthenia gravis
- vakava lonkkadysplasia	- kilpirauhasen vajaatoiminta
- mukoseele	

Keskusteluissa muiden Pohjoismaisten kerhojen kanssa esiin on noussut terveysongelmia, joita on viime aikoina noussut erilaisissa keskusteluissa enemmän esiin. Yksittäisiä ilmoituksia on tullut mm mukoseelesta ja keskustelu sappirakon ongelmista on yleistynyt. Oireiluun liittyy mm. ruokahaluttomuutta ja närästyksen kaltaisia oireita, jolloin nirsoiluun taipuvaisilla yksilöillä kannattaisi tutkimuksia tehdä myös sapen toimintaan liittyen. Villakoira mielletään herkästi nirsoksi, kun ruokailu alkaa olla haasteellista. Nirsojakin yksilöitä tai opittua ruuan valikointia varmasti esiintyy, mutta myös IBD eli koiran krooninen tulehduksellinen suolistosairaus voi olla syy, miksi ruoka ei maistu eli tarkempaa ongelman selvittämistä kannattaa tehdä.

Epilepsiatapauksien yhteydessä on noussut esiin myös borteerteriireillä esiintyvä CECS eli canine epileptoid cramping syndrome ja siihen liittyvä gluteeniylherkkyys, sillä ainakin osalla epilepsian saaneista villakoirista, myös transglutaminaasi-A-arvot ovat olleet koholla ja kohtaukset ovat pysyneet

poissa gluteenittomalla ruokavaliolla. Ruotsin Villakoirakerho on kannustanut epilepsiadiagnoosin saaneita koiria testaamaan nämä arvot, jolloin voitaisiin saada lisätietoa siitä, miten yleinen CECS villakoirilla on. Aiheesta on suunnitteilla myös laajempi kyselytutkimus.

Villakoirien terveydessä esiin tulevia diagnooseja ja niiden yleisyyttä ja yleistymistä seurataan aktiivisesti. Uusien terveyshaasteiden noustessa esiin on helppo tehdä kartoitusta ongelman laajuudesta esimerkiksi kohdistetuin kyselyin. Harrastajat ovat aktiivisia vastaamaan kyselyihin, jotka koetaan tärkeiksi, kuten nimenomaan terveysasiat. Terveiden suhteen tärkeää on puntaroida myös sitä, että mikä ongelman merkitys on koiralle sen jokapäiväisessä elämässä. Ja näin ollen, miten se vaikuttaa koiran kanssa harrastamiseen, jalostuskäyttöön tai jopa eliniän odotukseen.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

Alla on taulukoitu kokomuunnosten yleisimmät kuolinsyyt sekä keskimääräinen elinikä. Diagnoosit ovat omistajien itsensä Kennelliiton jalostustietokantaan kirjaamia sekä ilmoittamia. Ilmoitukseen ei ole tarvinnut eläinlääkärin todistusta. Luvut ovat kpl-lukuja yhteensä-sarakkeessa, ja ne sisältävät tietokannan kaikki kokomuunnoksen koirat, jotka ovat kuolleet haetulla aikavälillä. Kuolinsyytiedot on poimittu jalostustietokannasta 21.6.2025

TOYVILLAKOIRA kuolinsyyt 2020–2025

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Kaikki yhteensä	11 vuotta 7 kuukautta	216
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	14 vuotta 5 kuukautta	63
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 5 kuukautta	39
Kasvainsairaudet, syöpä	11 vuotta 11 kuukautta	23
Tapaturma tai liikennevahinko	8 vuotta 6 kuukautta	15
Luusto- ja nivelsairaus	8 vuotta 11 kuukautta	14
Sydänsairaus	13 vuotta 9 kuukautta	14
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	11 vuotta 10 kuukautta	9
Muu sairaus, jota ei ole listalla	9 vuotta 7 kuukautta	9
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta 9 kuukautta	6
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	10 vuotta 2 kuukautta	4
Hengitystiesairaus	7 vuotta 2 kuukautta	3
Selkäsairaus	12 vuotta 10 kuukautta	3
Sisäeritysrauhasten sairaus	10 vuotta 7 kuukautta	3
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	11 vuotta 6 kuukautta	3
Hermostollinen sairaus	9 vuotta 1 kuukautta	2
Immunologinen sairaus	9 vuotta 4 kuukautta	2
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 6 kuukautta	2
Iho- ja korvasairaudet	16 vuotta 6 kuukautta	1
Petovahinko	7 vuotta 10 kuukautta	1

KÄÄPIÖVILLAKOIRA Kuolinsyyt 2020–2025

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Kaikki yhteensä	11 vuotta 8 kuukautta	1242
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	14 vuotta 5 kuukautta	400
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	11 vuotta 5 kuukautta	213
Kasvainsairaudet, syöpä	11 vuotta 10 kuukautta	129
Tapaturma tai liikennevahinko	7 vuotta 8 kuukautta	77
Muu sairaus, jota ei ole listalla	9 vuotta 10 kuukautta	74
Sydänsairaus	12 vuotta 1 kuukautta	70
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	12 vuotta 1 kuukautta	49
Luusto- ja nivelsairaus	8 vuotta 10 kuukautta	37
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	9 vuotta 4 kuukautta	29
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta 6 kuukautta	26
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	11 vuotta 6 kuukautta	25
Hermostollinen sairaus	8 vuotta 7 kuukautta	18
Sisäeritysrauhasten sairaus	10 vuotta 7 kuukautta	17
Immunologinen sairaus	7 vuotta 8 kuukautta	14
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	6 vuotta 8 kuukautta	13
Selkäsairaus	8 vuotta 0 kuukautta	11
Silmäsairaus	10 vuotta 10 kuukautta	11
Hengitystiesairaus	10 vuotta 3 kuukautta	10
Iho- ja korvasairaudet	9 vuotta 4 kuukautta	7
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	1 vuotta 5 kuukautta	5
Kadonnut	5 vuotta 5 kuukautta	4
Petovahinko	1 vuotta 3 kuukautta	2
Synnytysvaikeus	2 vuotta 7 kuukautta	1

KESKIKOKOINEN VILLAKOIRA kuolinsyyt 2020–2025

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Kaikki yhteensä	12 vuotta 4 kuukautta	380
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	14 vuotta 8 kuukautta	150
Kasvainsairaudet, syöpä	11 vuotta 8 kuukautta	50
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	12 vuotta 2 kuukautta	41
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	12 vuotta 6 kuukautta	26
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	10 vuotta 0 kuukautta	15
Muu sairaus, jota ei ole listalla	11 vuotta 4 kuukautta	15
Sydänsairaus	10 vuotta 10 kuukautta	13
Luusto- ja nivelsairaus	10 vuotta 6 kuukautta	10
Selkäsairaus	10 vuotta 4 kuukautta	10
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta 7 kuukautta	9
Tapaturma tai liikennevahinko	6 vuotta 1 kuukautta	8
Hermostollinen sairaus	9 vuotta 7 kuukautta	7
Immunologinen sairaus	7 vuotta 3 kuukautta	7

Sisäeritysrauhasten sairaus	9 vuotta 11 kuukautta	7
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	7 vuotta 10 kuukautta	4
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	10 vuotta 3 kuukautta	4
Kadonnut	7 vuotta 0 kuukautta	2
Hengitystiesairaus	7 vuotta 8 kuukautta	1
Silmäsairaus	2 vuotta 7 kuukautta	1

ISOVILLAKOIRA Kuolinsyyt 2020-2025

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Kaikki yhteensä	10 vuotta 8 kuukautta	253
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	13 vuotta 2 kuukautta	74
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 6 kuukautta	51
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	10 vuotta 4 kuukautta	30
Muu sairaus, jota ei ole listalla	8 vuotta 9 kuukautta	23
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	9 vuotta 1 kuukautta	20
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	9 vuotta 6 kuukautta	9
Selkäsairaus	10 vuotta 4 kuukautta	8
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	3 vuotta 0 kuukautta	7
Hengitystiesairaus	10 vuotta 4 kuukautta	6
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	11 vuotta 1 kuukautta	5
Luusto- ja nivelsairaus	9 vuotta 2 kuukautta	5
Sydänsairaus	10 vuotta 1 kuukautta	5
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	12 vuotta 10 kuukautta	4
Hermostollinen sairaus	7 vuotta 10 kuukautta	3
Tapaturma tai liikennevahinko	7 vuotta 11 kuukautta	2
Sisäeritysrauhasten sairaus	12 vuotta 4 kuukautta	1

Kuolinsyytilastot eivät kerro mitään yllättävää, vaan tilastojen kärkipäässä löytyy syitä, jotka ovat tyypillisiä pitkäikäiselle rodulle. Syöpäsairaudet eivät pääsääntöisesti ilmene erityisen nuorilla koirilla, joten sen voi ajatella olevan luonnollinen osa vanhuutta.

4.3.4 Lisääntyminen

Eri kokoisten villakoirien keskimääräinen pentuekoko on vuosien 2015–2024 aikana pysynyt joko samanlaisena tai kasvanut hiljalleen. Jalostustietojärjestelmästä saatujen tilastojen mukaan toyvillakoirilla pentuekoko on hiljalleen noussut. Kyseisellä ajanjaksolla keskiarvon ollessa 2,19, pentuekoko on kasvanut 1,9:stä 2,5:een. Kääpiövillakoirilla keskiarvo on ollut 2,8 ja pentuekoossa nähdään niin ikään pientä nousua 2,6:sta 3:een. Keskikokoisilla keskiarvo on 4,26 ja vaihteluväli tilastointiaikana on 4,3–4,4. Isovillakoirilla lukemat ovat vastaavasti 6,65 ja vaihteluväli 5,5–7,3. Isovillakoirilla pentuekoossa on suurinta vuosittaista vaihtelua.

Villakoirat ovat pääsääntöisesti hyviä astumaan ja synnyttävät luonnollisesti. Villakoirilla harvoin on astumisvaikeuksia, jos ajankohta astutukselle on oikea. Nartut ovat suostuvaisia astumiseen ja urokset astuvat helposti. Kokoerot joskus saattavat aiheuttaa astumisessa pientä haastetta. Varsinkin nuoret

villakoiraurokset voivat olla hyvinkin viriilejä ja se taas voi arjessa vaikuttaa koiran syömiseen sekä rauhoittumiskykyyn, jolloin arkea helpottaakseen omistajat varsin helposti päätyvät kastroiintiin.

Narttujen juoksut ovat pääsääntöisesti kunnollisia sekä säännöllisiä. Narttujen tiineys sujuu pääsääntöisesti hyvin. Synnytyksissä ei esiinny suuria ongelmia eikä maidontuotannossa myöskään ole yleisesti ottaen ongelmia. Villakoiranartut hoitavat pentunsa hyvin. Pentukuolleisuus, synnynnäiset viat ja epämuodostuvat ovat harvinaisia.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Villakoira on yleisesti ottaen terverakenteinen koira. Sen rakenteessa ei ole sellaisia anatomisia piirteitä, mitkä altistaisivat sairauksille tai lisääntymisongelmille.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Rodun terveystilanne on pysynyt hyvänä ja terveystutkimuksia tehdään kasvattajien toimesta varsin hyvin. Jalostustietojärjestelmään tallennettavien terveyslauseuntojen tilastot eivät anna aihetta suureen huoleen. Ongelmat, joihin tulee kiinnittää huomiota jatkossa enemmän, eivät näissä tutkimuksissa tule esille. Näitä ovat mm. allergiat, atopiat ja autoimmuunioingelmat. Näiden suhteen tarvitaan avoimuutta, jotta samojen ongelmien yhdistäminen molempien vanhempien takaa pystyttäisiin välttämään. Jalostukseen tulee käyttää koiria laajasti ylläpitäen monimuotoisuutta ja välttären matadoriurosten käyttöä. Vakavasti sairaat koirat sekä sellaiset koirat, joilla on selvästi arkea haittaavia ongelmia. Tällaiset tulisi jättää jalostuksen ulkopuolelle. Liian tiukka karsintaankaan ei sovi ryhtyä, jolloin edessä voi olla uusia ongelmia. Tuontikoirien jalostuskäytön suhteen on syytä käyttää tarkkaa harkintaa, tai ainakin jättää se myöhemmälle iälle, jolloin terveyden osalta voidaan olla varmemmalla pohjalla.

Jalostusvalinnoilla tulee tähdätä siihen, että villakoira vastaa niin luonteensa kuin rakenteensa puolesta rotumääritelmää, säilyy pitkäikäisenä ja terveenä seurakoirana. Tämä onnistuu vaan pitämällä kaikki nämä ominaisuudet tasapainossa.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Liitteenä olevasta tiedostosta löytyy villakoiran JTO:n tekohetkellä voimassa oleva rotumääritelmä, joka tuli voimaan vuonna 2024. Rotumääritelmässä ei ole villakoiran terveyttä uhkaavia vaatimuksia, vaan rotumääritelmä kuvaa hyvin tasapainoisen yksilön. Rotumääritelmässä luetellut viat ja niiden vakavuusasteet saattavat olla esteenä monimuotoisuudelle ja jalostuspohjan laajenemiselle.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Näyttelykäynnit ovat olleet nousussa jokaisessa kokomuunnoksessa.

Taulukko 11. Eri variaatioiden näyttelykäynnit ja laatuarvostelujen jakautuminen %:na (lukumäärä) vuosina 2015–2024 (yhteensä)

		ERI	EH	H	T	HYL	EVA	yhteensä
ISOVILLAKOIRA	mrv	86 % (2751)	12 % (376)	1 % (34)	0 % (2)	1 % (18)	1 % (19)	3200
ISOVILLAKOIRA	ahp	73 % (1328)	22 % (410)	2 % (45)	0 % (4)	1 % (16)	1 % (21)	1824
KESKIKOKOINEN	mrv	88 % (4282)	11 % (542)	1 % (30)	0 % (2)	0 % (7)	0 % (20)	4883
KESKIKOKOINEN	ahp	75 % (2682)	22 % (795)	2 % (80)	0 % (3)	0 % (14)	1 % (18)	3592
KÄÄPIÖ	mrv	86 % (4515)	12 % (631)	1 % (53)	0 % (6)	0 % (8)	1 % (34)	5247
KÄÄPIÖ	ahp	76 % (3342)	21 % (902)	2 % (84)	0 % (5)	0 % (10)	1 % (26)	4369
TOY	mrv	89 % (3326)	10 % (360)	1 % (33)	0 % (5)	0 % (5)	0 % (17)	3746
TOY	ahp	75 % (561)	21 % (154)	3 % (22)	0 % (0)	0 % (0)	1 % (8)	745

Moniväristen näyttelykäyntejä ei tässä taulukossa ole esitetty, koska niitä on käynyt näyttelyissä vasta niin vähän. Lähinnä yksittäisiä koiria, kääpiövillakoirissa muutama enemmän. Lisäksi toyvillakoirissa on huomioitavaa se, että 1.8.2024 ne alkoivat kilpailla omana väri variaationaan. Tämä ei niinkään näy näyttelykäyntien määrässä, vaan lisääntyneinä eri yksilöiden näyttelykäynteinä.

Rodun koirien jalostustarkastukset

Villakoirilla on ollut jalostustarkastus käytettävissä vuodesta 2010 alkaen. Jalostustarkastuksen tekemiseen ovat oikeutettuja tekemään suomalaiset kasvattajatuomarit, jotka on lueteltu yhdistyksen internet-sivustolla. Jalostustarkastuksen voi halutessaan järjestää pääkerho, paikallisosasto tai yksityishenkilö ottamalla yhteyttä suoraan tuomariin ja sopimalla käytännön järjestelyistä. Jalostustarkastuksen voi suorittaa koiralle vain kerran ja koiran tunnistusmerkintä on tarkastettava. Jalostustarkastuksessa voidaan hyväksyä vain tervakenteisiä ja hyväluonteisia koiria, joilla ei ole hylkääviä virheitä sekä jotka periaatteessa voitaisiin palkita näyttelyssä. Jalostustarkastusten tallentaminen muutettiin vuonna 2024 marraskuussa siten, että lausunnot on jatkossa tallennettu Kennelliiton jalostustietokantaan. Valitettavasti vielä tässä tietokannan versiossa ei jalostustarkastettuja koiria pysty raportoimaan. Jalostustarkastuslomakkeita on lähetetty koirien omistajille 9.8.2025 mennessä 517 kappaletta.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Rodun käyttötarkoituksen kannalta (= seurakoira) rakenne on tarkoituksenmukainen tällä hetkellä. Villakoiralla on peruskoiran runko ilman liioiteltuja piirteitä. Se sopii seuralaisen lisäksi myös mitä moninaisimpiin harrastuksiin, kuten esimerkiksi agilityyn, tottelevaisuuteen ja jopa raunioille.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Villakoiran rakenteessa ei ole liioittelua, vaan se on ns. peruskoiran runko. Kaikkea mikä tästä poikkeaa, tulee pitää ongelmana. Rotumääritelmän mukainen, tasapainoisesti rakentunut villakoira tulee olla jalostuksessa tavoitteena. Ei-toivottuja piirteitä kuten esimerkiksi liian pitkät kaulat, ylikulmautuneet takaosat, maatavoittavat liikkeet, pyöreät silmät, purennan ongelmat sekä heikot alaleuat ovat piirteitä, joita tulee jalostuksessa välttää. Villakoiran liikkeet ovat joustavat ja kepeät. Rodunomaiseen tanssivaan liikkeeseen tulee kiinnittää enemmän huomiota. Kapeat ja/tai heikot alaleuat voivat aiheuttaa koiralle ongelmia purentaan. “Kääpiökoiralle tyypillisiä piirteitä” tulee välttää erityisesti toy- ja kääpiövillakoirien päissä. Edellä mainittuihin asioihin kiinnitetään huomiota tuomarikoulutuksessa.

5. YHTEENVETO Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisesta

Rodun aiemmat jalostuksen tavoiteohjelmat

Villakoirien ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma oli voimassa vuodet 2007–2011. JTO:ta on tämän jälkeen päivitetty annettujen ohjeiden mukaisesti ja edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi oli vuodet 2021–2025.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Seuraavassa on esitetty käytetyimmät urokset jokaisessa kokomuunnoksessa aikavälillä 2015–2024 syntyneistä. Taulukkoihin on lisätty myös koirien värit. Villakoiria käytetään jalostukseen pääosin saman väriryhmän koirille. Joitain poikkeuksia on, esimerkiksi mustien ja aprikoosien yhdistäminen keskenään on lisääntynyt. Seuraavassa on listattuna käytetyimmät jalostukseen käytetyimmät urokset eri kokomuunnoksissa ajalla 2015–2024.

TOYVILLAKOIRA

				Tilastointiaikana		Toisessa polvessa	Yhteensä
#	uros			pentueita	pentuja	pentuja	pentuja
1	EXECUTIVE DIOR IN DREAMS	2015	musta	19	37	59	51
2	HEATCLIF BOHEMIA TIMOTHY	2019	musta	16	36	9	47
3	DIVINING ROD'S INSPIRATION	2015	musta	16	33	108	42
4	SOLNES BLACK AGAPANTHUS	2017	musta	13	26	53	34
5	TOYWAY MR CAPTAIN	2017	musta	11	25	25	43
6	BONOKS ETUAL CIRIUS	2020	ruskea	7	23	0	28

7	DERIK PATRIK FAINA UKRAYNA	2013	punainen	8	21	20	46
8	EQUERRY'S RACE WITH THE DEVIL	2019	musta	10	21	32	37
9	HAYDEE'S D-JAY	2015	musta	10	21	21	35
10	MATIS MON L'AMI	2019	aprikoosi	6	20	16	53
11	MAGIC MIRACLE FREE'N HAPPY	2012	ruskea	7	20	21	51
12	NUMMENPÄÄN GOLDEN BLUSH	2012	valkoinen	9	20	44	28
13	GOLD LEIS GOODY	2017	aprikoosi	8	19	57	72
14	JOY CHOCO BOHEMIA TIMOTHY	2020	ruskea	9	19	34	39
15	VANITONIA SUCH AS IT IS	2014	musta	8	19	3	19

Tarkempi tarkastelu jalostuskäytöstä kertoo sen, että uroksia on alettu käyttämään jalostukseen varsin nuorena. Vain yksi listan uroksista on käytetty jalostukseen ensimmäisen kerran noin kolmevuotiaana. Näistä valtaosa (10/15) on käytetty jalostukseen ensimmäisen kerran 2-vuotiaana. Uroksista neljää (4/15) on käytetty ensimmäisen kerran jalostukseen noin vuoden iässä. Kun listalla esiintyvistä koirista 9 on tuontikoiria, urosten jalostuskäytön aloittaminen, ja varsinkin runsas käyttö nuorena, voi lisätä riskiä sairauksien lisääntymiselle kannassa. Tuontiuurosten taustojen selvittäminen voi olla haasteellista, kun julkisia koirarekistereitä ei ole kaikissa maissa tarjolla. Tämän vuoksi varsinkin tuontikoirien osalla korostuu se, että jalostuskäyttö tulisi olla nuorella iällä maltillista, jotta koiran omasta terveydentilasta saadaan parempi käsitys. Nyt listalla on kaksi urosta, joilla itsellään on todettu varsin nuorena jo perinnöllinen sairaus. Yksittäistapauksina löytyy myös sellaisia uroksia, jotka ovat jättäneet jälkeläisiinsä sairauksia, joita ei varsinaisesti seurata.

Pääosin urokset ovat laadultaan hyviä ja terveydeltään täyttävät rodun jalostusohjeen vaatimukset. Uroksista yksi ei ole käynyt jalostustarkastuksessa eikä sillä ole näyttelytulosta, joten sen laatuun ulkomuodon osalta on vaikea ottaa kantaa. Kuitenkin urosten osalta korostuu esimerkiksi mustissa kahden uroksen jälkeläismäärä sen vuoksi, että koirat ovat puoliveljiä. Toyvillakoirien käytetyimpien urosten listan yksi uros nousee esiin myös kääpiövillakoirien käytetyimpien urosten listalla. Listalla olevista uroksista yhdellä toistuu sama yhdistelmä kolmesti, mikä on hyvin poikkeuksellista rodussa.

KÄÄPIÖVILLAKOIRA

				Tilastointiaikana		Toisessa	Yhteensä
#	Uros	synt.	väri	Pentueita	Pentuja	Pentuja	Pentuja
1	VIRTUOSO'S FERNANDO	2016	valkoinen	18	62	56	67
2	NEFERS SUCH A SHERLOCK	2015	punainen	21	57	123	84
3	HAYDEE'S MESSENGER	2017	ruskea	21	56	46	56
4	GOLD LEIS GOODY	2017	aprikoosi	21	53	57	72
5	LITVIKS LANCOME	2015	musta	17	45	26	54
6	MINIWIN'S LOUIS VUITTON	2013	ruskea	21	51	40	60
7	JADE GARDEN ZEPHYR	2014	punainen	17	48	24	54
8	BOSWELL AMOR	2018	aprikoosi	9	46	31	49
9	RUSCH MIX ADAM	2012	aprikoosi	14	45	79	74
10	WILJAMI	2015	punainen	14	42	21	51
11	EVAK'S RING MASTER	2012	harmaa	12	42	138	48
12	WILLAHelmi JAGUAR THRILL	2015	valkoinen	19	42	30	46
13	BEBELLA'S O'NEAL	2016	musta	13	41	49	41
14	SAWNPOOL'S IMPERIUS	2018	aprikoosi	10	39	59	44
15	USKOMATTOMAN SOMA SUPERMIES	2015	harmaa	12	38	14	41

Kääpiö villakoirien käytetyimpien urosten listalla tuontikoirien osuus on huomattavasti pienempi (5/15) kuin toyvillakoirien listalla. Nuorten koirien jalostuskäyttö korostuu tälläkin listalla, sillä isoa osaa uroksista on käytetty jalostukseen ennen kolmea ikävuotta. Laadullisesti koirat ovat pääosin hyviä. Yhdellä uroksista ei ole virallista näyttelytulosta eikä hyväksyttyä jalostustarkastusta, tällä uroksella toistuu sama yhdistelmä neljästi, mikä on hyvin poikkeuksellista rodussa. Yksi uroksista löytyy myös toyvillakoirien käytetyimpien urosten listalta. Urosten jälkeläisissä ei ole tiedossa vakavia terveysongelmia yksittäistapauksia lukuun ottamatta.

KESKIKOKOINEN VILLAKOIRA

		synt.	väri	Tilastointiaikana		Toisessa	Yhteensä
#	Uros			Pentueita	Pentuja		
1	FRIESIAN'S GOLDEN LENNARD	2013	aprikoosi	10	59	129	59
2	ONAR VON DER HUNDISBURG	2019	punainen	8	42	15	48
3	DAMOCAN YOU KNOW MY NAME	2015	musta	10	42	18	45
4	COLORLINE JESSE JAMES	2017	harmaa	7	39	43	42
5	GREYFUN'S YOU'RE MY HEARTBREAKER	2016	aprikoosi	7	37	41	38
6	A'MONIBE'S LIBEREC	2017	musta	10	37	16	37
7	DRAGONFLAME'S GOLDEN EYE	2012	punainen	8	36	104	69
8	MINIVILLIS KINGSLAND	2012	ruskea	9	36	51	39
9	GOLDFIRE'S ISKRA	2018	punainen	7	36	20	38
10	NUTLEE PURPLE PRINCE	2016	musta	9	34	28	37
11	VIRTUOSO'S EDINSON CAVANI	2018	harmaa	8	34	0	35
12	SILVER PAINT'S MIDNIGHT RIDER	2017	aprikoosi	6	32	14	32
13	SORBITOL'S GO GO GAABO	2013	harmaa	7	32	41	32
14	GREYFUN'S NEVER SAY NEVER	2016	aprikoosi	6	31	68	31
15	WHITEWAY'S NOBODY BUT AOTEAROA	2012	musta	6	31	22	31

Keskikokoiset villakoirat ovat sekä ulkomuodoltaan että terveyden osalta hyviä. Urosten jalostuskäytön aloittamisen ikä selvästi nousee, kun tullaan isompaan kokomuunnokseen ja alle 3-vuotiaana tehtyjen pentueiden määrä on pienempi, kuin toy- ja kääpiövillakoirissa. Tosin laskee myös pentueiden kokonaismäärä per uros. Jälkeläisten terveys on tietojen mukaan ollut hyvä muutamaa yksittäistapausta lukuun ottamatta (yhdistyksen omalla listalla).

ISOVILLAKOIRA

		synt.	väri	Tilastointiaikana		Toisessa polvessa	yhteensä
#	Uros			Pentueita	Pentuja	Pentuja	Pentuja
1	ETAATIO NONTISCORDARDIME	2016	musta	8	61	30	61
2	EMIL OMNE TRINUM PERFECTUM	2014	punainen	7	49	94	49
3	SMART CONNECTION DIVINO	2016	valkoinen	5	46	27	46
4	MIRANJA'S RALJANT RUFUS	2015	ruskea	7	45	26	45
5	CANMOY'S THE MAN	2013	musta	5	38	20	38
6	BRUNO MON SALAI	2018	ruskea	4	38	10	38
7	MARTINA'S MELLITO	2011	valkoinen	5	30	22	30
8	TRADEMARK BLACKSTONE	2017	monivär.	5	30	0	30
9	VILLA KUKAN NIPSU	2013	musta	4	29	27	29
10	TASSMANIA'S HONKY TONK MAN	2016	musta	3	28	16	28
11	SMART CONNECTION FUN FACT	2020	musta	5	28	0	28
12	MOROSHKA'S SILVERHACKER ON DANCEFLOOR	2017	harmaa	3	26	0	26
13	SARA'S STANDARD'S HUGO BOSS	2018	musta	4	25	8	25
14	PRINCE HELEGRO	2018	monivär.	5	25	0	25
15	VILLA KUKAN VIUHTI	2013	musta	3	23	1	23

Isovillakoirissa taas tuontikoirien määrä käytetyimpien urosten listalla korostuu (8/15). Urokset ovat pääsääntöisesti laadullisesti hyviä. Kahden osalta on vaikea ottaa kantaa, sillä näillä ei ole näyttelytulosta tai hyväksyttyä jalostustarkastusta, nämä molemmat ovat monivärisiä, joista kummallekaan ei ole tehty värin määrittystä ja/tai siirtoa oikeaan rotumuunnokseen. Koska tietoa näistä on vähän, runsas jalostuskäyttö herättää huolta. Jalostuskäyttö monivärisissä isovillakoirissa painottuu käytännössä näihin kahteen urokseen. Terveiden osalta kahdella listalla olevalla koiralla on ilmennyt vanhemmalla iällä kasvainsairaus. Urosten jälkeläisillä ei ole ilmennyt yksittäistapauksia lukuun ottamatta erityisiä terveysongelmia. Jalostuksessa halutaan kiinnitettävän huomiota luonteeseen sekä lisääntyneisiin allergioihin. Urosten jalostuskäyttö on valtaosalla aloitettu yli 3-vuotiaana, mikä on hyvä asia, sillä isovillakoirat kehittyvät pienempiä kokomuunnoksia hitaammin. Myös koiran terveydestä tiedetään tässä vaiheessa enemmän.

Kommentoanut [1]: Lisätään info osuuksista (esim. 5 pentuetta).

Kommentoanut [2R1]: Pentulukumäärä monivärisien pennuista suuri..

Yleisesti voidaan sanoa, että villakoirille tehdään varsin hyvin terveystarkastuksia ja jalostukseen käytettävät koirat pääsääntöisesti hyvätasoisia. Jalostusohjetta noudatetaan varsin hyvin. Terveystarkastuksia tehdään jopa enemmän kuin jalostusohje vaatii. Urosten jalostuskäytölle on suosituspöytä, mutta tulevaisuudessa tulee ehkä miettiä jalostuskäytön rajaamista. Nuorten urosten jalostuskäyttö, varsinkin tuontikoirien osalta on myös asia, johon tulee kiinnittää huomiota, jotta vältetään myöhemmin puhkeavien sairauksien leviämistä kantaan. Varsinkin tuontikoirien kohdalla tämä on tärkeää, sillä ulkomaisista koirista ei välttämättä ole yhtä paljon luotettavaa taustatietoa kuin kotimaisten koirien kohdalla on. Omistajat ilmoittavat Villakoirakerholle sellaisia sairauksia, joita ei SKL:n jalostustietojärjestelmään tallenneta. Tällaisia diagnooseja ovat mm. epilepsia, Legg-Calve-Perthes, Addisonin tauti, Cushingin tauti, munuais- ja selkäsairaudet. Näitä tallennetaan yhdistyksen sivuille, mikäli julkaisulupa on ja mikäli eläinlääkärin todistus sisältää riittävät tunnistetiedot koirasta. Nämä listaukset löytyvät osoitteesta <http://villakoirakerho.com/terveys-html>.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Jalostuspohjan laajentaminen	Näyttelytulosvaatimusta ei pidetä liian vaativana. Jalostustarkastus pidetään helppona järjestää. Tiedotetaan urosten liikakäytön tuomista ongelmista Suositellaan jalostuspohjan monipuolisuuden tarkasteluun geenitestiä.	Jalostustarkastuksia on kohtalaisesti hyödynnetty, mutta näitä voitaisiin hyödyntää vielä enemmän mm. monivärisistä villakoirista tiedon saamiseksi. Myös koirista, joilla näyttelyssä vaadittavaa leikkausta ei pidetä, saadaan jalostustarkastusten avulla tärkeää tietoa ja näitä koiria laajentamaan jalostuspohjaa. Geenitestejä tehdään enenevässä määrin.
Käyttäytyminen, luonne ja käyttöominaisuudet säilytetään	Suositeltu jättämään jalostuskäytön ulkopuolelle koirat, joiden luonne ei vastaa rotumääritelmää.	Luonne on säilynyt pääosin hyvänä, kuitenkin varsinkin isovillakoirien kohdalla luonteen merkitys korostuu ja tähän tulee jatkossa kasvattajien kiinnittää enemmän huomiota. Villakoira on edelleen hyvä seurakoira, joka sopii monenlaiseen harrastamiseen.

Terveys ja lisääntyminen pidetään hyvällä tasolla	Jalostukseen suositellaan vai terveitä koiria, joilla ei ole luonnevikoja eikä pahoja rakennevikoja. Jalostusohjeen päivityksissä huomioidaan rodussa esiintyvät terveystulokset ja niiden vakavuus. Matadorijalostuksen vaaroista tiedotetaan, jotta vältetään pullonkaulat. Terveysteen liittyvät koulutukset jäsenistölle.	Terveysteen tai lisääntymiseen liittyviä suuria ongelmia ei rodussa ole. Tavoitteena on myös pitää tilanne yhtä hyvänä jatkossakin.
Ulkomuodon säilyttäminen rotumääritelmän mukaisena	Yhdistyksen pentuvälityksen yksi ehto on se, että koiralla on jokin virallisen luokan näyttelytulos tai hyväksytty jalostustarkastus pahimpien rakennevirheiden välttämiseksi. Koulutetaan ulkomuodon osalta niin ulkomuototuomareita kuin kasvattajia.	Ulkomuoto on säilynyt rodulle ominaisena.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Jalostukseen käyttämättömiä koiria on paljon. Näiden koirien omistajia kannustetaan kuitenkin tekemään terveystutkimuksia sekä ilmoittamaan yhdistykselle terveysongelmista, jotta saadaan käsitystä rodun terveyden kokonaiskuvasta ja jalostuksen ulkopuolelle jäävistä koirista. Yhdistyksellä on käytössään jatkuva terveystutkimus, josta jäsenistöä aika ajoin muistutetaan. Tätä kautta saadaan tärkeää tietoa rodun yleisistä tilastoista.

Jalostussuosittelun ja PEVISA:n ajantasaisuuden arviointi

Villakoirien terveystilastoja ja uusia terveystuloksia seurataan aktiivisesti ja jalostussuosittelua tarkistetaan ja päivitetään aina tarpeen mukaan. Jalostusohjeen viimeisin tarkistus on tehty 24.6.2025 ja päivitetty jalostusohje löytyy yhdistyksen kotisivuilta <https://Villakoirakerho.com/jalostusohje.html>. Jalostusohjeen suositukset ovat vaatimuksia yhdistyksen pentuvälityksessä, mikäli niistä ei muuta mainita. Villakoirat eivät kuulu PEVISA:an, mutta keskustelua sen tarpeellisuudesta käydään aika ajoin. Villakoirakasvattajat varsin aktiivisesti tutkivat koiriaan ja noudattavat hyvin yhdistyksen jalostusohjetta. Jalostustietojärjestelmä mahdollistaa pentueiden taustojen tutkimisen hyvinkin tarkasti. Villakoirat ovat rotu, joka kiinnostaa myös kyseenalaisin motiivein koiriaan pennuttavia. Näin ollen PEVISA:n kriteerien suhteen tulisi ainakin edetä varsin maltillisesti, jotta vältetään siltä, että nämä siirtyvät kasvattamaan pentueensa rekisteröimättöminä.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Jalostukseen käytettävien eri yksilöiden määrä tulee pitää laajana. Seurataan jalostustilastoja ja tarkastellaan jalostussuosituksia aika ajoin. Jalostustarkastuksia jatketaan, jotta saadaan tietoa myös koirista, jotka eivät käy näyttelyissä. Jalostustarkastusten toteuttaminen halutaan pitää mahdollisimman helppona, jotta tätä hyödynnettäisiin entistä enemmän. Yhdistyksen pentuvälitykseen hyväksyttävillä pentueilla on vanhempien terveystutkimusvaatimusten lisäksi ulkomuotovaatimuksia. Tätä vaadittavaa näyttelytulosta ei kuitenkaan pidetä liian vaativana, myös hyväksytty jalostustarkastus kelpaa.

Jalostuspohjan pitäminen laajana on tärkeää ja kasvattajia tiedotetaan sekä urosten liikakäytöstä että kannan mahdollisimman monimuotoisena pitämisestä.

Jalostustarkastusten järjestämisen pitäminen helppona on tärkeää erityisesti, jotta saadaan lisätietoa Suomessa olevista monivärisistä villakoirista. Moniväriset villakoirat hyväksyttiin rotumääritelmään 1.8.2024 alkaen. Suomeen aiemmin monivärisiksi rekisteröityjen villakoirien värien määrittäminen ja koirien siirtäminen oikeaan rotumuunnokseen ja väriin on tärkeä vaihe. Se, että moniväristen villakoirien tilanteesta saadaan oikeanlainen käsitys, esimerkiksi siitä mitä värejä meillä esiintyy ja miten paljon. Monivärisistä villakoirista suuri osa on tuontikoiria, joten myös näiden ulkomuodosta tarvittaisiin lisää tietoa. Jalostuspohjan laajuus näissä uusissa rotumuunnoksissa tulee olemaan haaste.

Käyttäytyminen, luonne ja käyttööminaisuudet

Villakoiran luonne on yksi rodun erityispiirre. Villakoira halutaan säilyttää avoimen ja iloisena seurakoirana koosta riippumatta. Luonnetta seurataan niin luonnetestien ja luonnekuvausten kuin näyttelyistä ja kokeista saatavien tietojen pohjalta. Tietoisuutta rotumääritelmän mukaisesta luonteesta tuodaan esiin monin tavoin. Jalostuskoirien luonteen tulee vastata rotumääritelmää ja huonoluonteista koiraa ei tulisi koskaan käyttää jalostukseen (aggressiivinen tai arka).

Villakoiran käyttööminaisuus on vuosisatojen myötä muuttunut lähinnä seurakoiraksi. Seurakoiran käyttööminaisuudet tarkoittavat nimenomaan villakoiran rotumääritelmän mukaista luonnetta ja koiran mutkatonta käyttäytymistä arjen tilanteissa. Ystävällinen, iloinen, uskollinen, helposti oppiva ja toimielias mahdollistaa toimimisen seurakoirana sekä monipuolisena harrastuskoirana. Myös kyky rauhoittua on seurakoiralle tärkeä ominaisuus. Villakoira on näiltä osin mitä ihanteellisin harrastuskaveri eri lajeihin.

Terveys ja lisääntyminen

Jalostukseen suositellaan käytettäväksi terveitä koiria, joiden luonne ja rakenne mahdollistaa pennuille mahdollisimman hyvät lähtökohdat. Jalostukseen käytettävillä koirilla ei tule olla luonne vikoja eikä pahoja rakennevikoja. Jäsenistöltä kerätään tietoa erilaisin terveystutkimuksin, seurataan aktiivisesti rodun tilannetta uusien sekä mahdollisten terveyshaasteiden osalta. Jalostustietojärjestelmää hyödynnetään niin virallisten terveystutkimusten, kuolinsyytilastojen kuin pentuekoon seuraamisen osalta. Villakoirien lisääntymiskäyttäytyminen on yleisesti ottaen hyvää ja ongelmia astumisessa sekä synnytyksissä ei juurikaan ole. Tämä taso halutaan säilyttää. Terveiden osalta tiedotetaan jäsenistöä uusista

mahdollisista terveyden haasteista. Jalostusohjetta päivitetään aina tarvittaessa ja voimassa oleva jalostusohje löytyy aina yhdistyksen kotisivulta. Terveysshaasteiden osalta käydään tiivistä yhteistyötä myös muiden maiden, erityisesti Pohjoismaiden kanssa. Näin ollen terveyteen liittyvät havainnot nostetaan keskusteluun hyvin varhaisessa vaiheessa, jolloin tilanteeseen voidaan reagoida hyvin nopeasti.

Ulkomuoto

Vaaliaan rotumääritelmän mukaista ulkomuotoa. Ulkomuototuomarikoulutuksessa sekä jäsenistölle pidettävissä rotuseminareissa korostetaan liioittelemattoman ulkomuodon tärkeyttä. Jalostukseen käytettävien koirien tulisi olla näyttelyissä palkittuja tai hyväksytyjä jalostukseen jalostustarkastuksessa, jotta pahimmat rakennevirheet voidaan välttää. Villakoirien jalostustarkastuksia tekevät vain rodun kasvattajatuomarit.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suositukset jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

Jalostusohjeen viimeisin tarkistus on tehty 24.6.2025 ja tuolloin päivitetty jalostusohje löytyy yhdistyksen kotisivuilta <https://villakoirakerho.com/jalostusohje>. Jalostusohje noudattaa pitkälti Kennelliiton jalostusstrategian linjauksia sekä koirarekisteriohjetta. Terveiden osalta on otettu kantaa rodulle tyypillisimpien ongelmien osalta ja näille on laitettu suosituksia, rajoituksia jalostuskäyttöön tai joidenkin osalta jopa kieltoja. Jalostusohjeen suosituksissa on eroja kokomuunnoksen mukaan. Villakoirat eivät tällä hetkellä kuulu PEVISA:an, mutta keskustelua asiasta aika ajoin käydään. Kasvattajat tutkivat pääsääntöisesti koiriaan runsaasti ja noudattavat jalostusvalinnoissaan hyvin yhdistyksen ohjeistuksia.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Noudatetaan Kennelliiton suosituksia, joiden mukaan monimuotoisuutta turvaava suositus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suuri lukuisissa enintään 2–3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Suurilukuisiksi roduiksi Kennelliitto taas määrittää ne rodut, joissa on viimeisen viiden vuoden aikana rekisteröity vähintään 250 koiraa. Villakoirien kaikki kokomuunnokset näin ollen voidaan laskea suurilukuisiksi eli pyritään siihen, että koiran elinikäinen jälkeläismäärä ei ylitä 2–3 % rodun populaatiossa yhden sukupolven jaksolla syntyneistä pennuista. Tämä tarkoittaa 4 vuoden rekisteröintimäärässä laskettuna (3 % mukaan) toyvillakoirissa 31 jälkeläistä, kääpiövillakoirissa 60 jälkeläistä, keskikokoisissa villakoirissa 41 jälkeläistä sekä isovillakoirissa 30 jälkeläistä.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rotujärjestö haluaa kannustaa kasvattajiaan edelleen tutkimaan jalostukseen käytettävien koirien lisäksi myös näiden sisaruksia. Korostetaan kasvattajille rodussa esiintyviin ongelmiin liittyvän avoimen keskustelun tärkeyttä. Terveyskyselyt tuovat arvokasta lisätietoa kotikoirista. Näin saadaan kerättyä tärkeää tietoa sellaisista sairauksista, jotka vaikuttavat koiran hyvinvointiin ja joiden tutkimustuloksia ei

tallenneta jalostustietojärjestelmään. Jalostussuosituksia päivitetään aina tarpeen mukaan ja jäsenistö pidetään näistä muutoksista ajan tasalla. Eri jalostusyksilöiden määrän lisäämisen ja kannan monimuotoisuuden tärkeyttä korostetaan (jalostustarkastukset) sekä matadorijalostuksen riskeistä varoitetaan. Seurataan jalostuspohjan laajuutta myös Suomen rajojen ulkopuolella pitämällä yhteyttä muihin Villakoirakerhoihin. Valistetaan jäsenistöä järjestämällä koulutuksia ja luentoja. Seurakoirille haastavien luonnetestien, järjestämisen osalta haastavaksi koetun MH-luonnekuvauksen sijaan kannustetaan ihmisiä myös osallistumaan kevyempiin luonteen arviointeihin ja testauksiin (esimerkiksi Smart Dog), joista saataisiin varmasti riittävää tietoa koiran luonteesta.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Vahvuudet - Villakoira on rakenteeltaan liioittelematon perusterve rotu, jolla ei ole rakenteessaan sairaalloisia piirteitä - Villakoirista on olemassa kattavia tietokantoja, joiden avulla jalostuspohjan laajuutta ja yhdistelmien sukusiittoisuutta pystytään arvioimaan. - Terveystilanteesta on saatavissa tietoa maailmanlaajuisesti. Villakoirilla olevista sairauksista on tutkimustyötä meneillään useammassa maassa. Yhteistyö on hyvin toimivaa. - Villakoirista on olemassa osittain eritaustaisia populaatioita eri koko- ja värimuunnoksissa. - Kasvattajat ja omistajat ovat aktiivisia mm. terveystarkastusten ja erilaisten geenitestien ja terveystarkastusten suhteen.	Heikkoudet - Näyttelyissä ja/tai agilityssä hyvin menestyvien urosten liikakäyttö, joka saattaa kaventaa geenipoolia, alentaa monimuotoisuutta rodussa sekä altistaa perinnöllisille sairauksille. - Pentujen kysyntä on koronavuosien jälkeen edelleen korkealla tasolla. Suuri kysyntä on saattanut vaikuttaa siihen, ettei jalostusmateriaalin valintaan ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota. - Yhdistystoimintaa ei nähdä houkuttelevana, jolloin rotujärjestön tehtäviin on vaikea löytää vapaaehtoisia. Harrastuksessa yhteisen hyvän tavoittelun sijaan jäsenistö haluaa vastinetta jäsenmaksulle. Toivotaan, että myös kattojärjestöt muistavat, että suurin osa rotujärjestöistä toimii täysin harrastajapohjalta.
Mahdollisuudet - Kasvattajat, omistajat ja pentua haluavat ovat hyvin valistuneita ja tiedonhaluisia. - Terveystarkastusten teettämisen suosio kasvaa. Geenitestit ovat kasvattaneet suosiotaan.	Uhat - Mahdollinen ylireagointi eri sairausdiagnoosien ja tutkimusten osalta saattaa johtaa geenipoolin liialliseen kaventumiseen. - Tiettyjen väri- tai kokomuunnosten

- Pentujen kysyntä on vilkasta, joten pentueita syntyy kiitettävästi. Tuontikoirien määrä on pysynyt korkealla tasolla. Jatkossa jalostukseen on käytettävissä toivottavasti enemmän erisukuisia yksilöitä.	muodostuminen ”muotiroduksi”. - Villakoiran käyttötarkoituksen unohtaminen saattaa vaikuttaa luonteen kehitykseen epäsuotuisaan suuntaan ja ei seurakoiralle sopivaksi. - ”poo-rodut” kuten cockapoo, labradoodle jne villakoirasekoitukset, joiden varalta tiedotusta suurelle yleisölle täytyy lisätä. - Geenitestejä suorittavien laboratorioden luotettavuus – uusia toimijoita tulee koko ajan. - Pentuemäärien nousun vaikutus koirien laatuun, pentutehtailu
---	---

Varautuminen ongelmiin

Riski	Syy	Varautuminen ja ennaltaehkäisy
Vakavan perinnöllisen sairauden leviäminen kantaan.	Jalostuspohja kapenee samojen yksilöiden liikakäytön, kuin myös liian nuorten koirien jalostuskäytön, seurauksena. Koirien terveysongelmien salataan. Liian kriittisesti yksittäisten tulosten rajaaminen pois jalostuksesta saattaa lisätä taas toisenlaisia ongelmia.	Pyritään hillitsemään urosten liikakäyttöä. Tiedotetaan monipuolisesti niin kasvattajia kuin pennunostajia rodusta ja siinä ilmenevistä terveysongelmista. Kannustetaan ongelmista ilmoittamiseen ja avoimuuteen.
Jalostusmateriaalin väheneminen	Liian voimakkaat jalostusrajoitukset ja rekisteröintirajoitukset. Kasvatus siirtyy rekisteröimättömiin villakoiriin.	Pyritään tarkastelemaan isoa kuvaa yksityiskohtien sijaan. Pyritään aina pitämään syy-seuraussuhde mielessä. Valistetaan kasvattajia ja koirien omistajia. Lisätään yleistä tietoisuutta rodun asioista. Markkinoidaan aktiivisesti jalostustarkastusmahdollisuutta.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	Tehtävä tai projekti
2026	Jatketaan terveyskyselyä. Tehdään tarvittaessa uusia ja kohdistettuja kyselyjä jäsenistölle. Tiedotusta ja koulutusta järjestetään erilaisista rotua haastavista terveysasioista sekä jalostuksen keskeisistä teemoista. Seurataan tehtyjä jalostusvalintoja ja terveystilannetta sekä kannustetaan jalostustarkastuksiin, myös luonteen arviointiin kannustetaan.
2027	Jatketaan aiempia toimia sekä otetaan tarkempaan tarkasteluun moniväristen villakoirien kehitys Suomessa uuden rotumääritelmän voimaantulon jälkeen (2024–2025 syntyneet koirat ehkä jo tutkittuja ja mahdollisesti jalostuskäytössä, lisäksi on käytettävissä näyttely- ja jalostustarkastusdataa).
2026–2030	Tarkastellaan jatkuvasti rodun tilannetta terveyden ja luonteen osalta. Jatketaan koulutuksia niin jäsenistölle kuin ulkomuototuomareille. Seurataan jalostukseen käytettävien koirien tasoa aktiivisesti.
2029	JTO:n seuraava päivitystyö aloitetaan

7. LÄHTEET

The Kennel Club:

<https://www.thekennelclub.org.uk/media/cpmjg23n/quarterly-breed-stats-utility.pdf>

AKC: <https://www.akc.org/expert-advice/news/most-popular-dog-breeds-2023/>

Terveyskysely:

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1Ya5dhuVqyzOuygqMlqakFIngBOa307Lx_XbT3ZchUpE/edit?gid=0#gid=0

Suomen Kennelliitto r.y. <https://www.kennelliitto.fi>

Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä <https://jalostus.kennelliitto.fi>

Suomen Villakoirakerho r.y. <https://www.villakoirakerho.com>

* <https://koirakissaklinikka.fi/koira-artikkelit/Addisonin-tauti-koiralla> (luettu 1.10.2025)

** <https://koirakissaklinikka.fi/koira-artikkeli/cushingin-tauti-koiralla> (luettu 1.10.2025)

*** <https://siriusdog.com/calve-legg-perthes-disease-dog/> (luettu 1.10.2025)

**** http://www.canine-epilepsy.net/basics/basics_index.html (luettu 1.10.2025)

Koiran geenit: <https://www.koirangeenit.fi/projektit/tutkimusprojektit/neurologiset-sairaudet/cramping-syndrome-cecs/>

Laboklin: https://laboklin.com/fi/canine-gluten-sensitivity-is-this-coeliac-disease-in-dogs/?fbclid=IwY2xjawNAuGJleHRuA2FlbQlxMABicmlkETBuRHhLa2dhem5TWnBqUEJvAR4ApUpckbYjgpkneL_UfHgZjwfd48P_re5HASjZi27LrNG_2mfKk3DPSzGWYA_aem_MfUaf0vKOt8fQ3PZMp6_2w

Ulkomaiset rotuyhdistykset Poodle History Project <https://www.poodlehistory.org>

8. LIITTEET

[rotumääritelmä](#)

[terveyskyselyn tulokset](#)

[luonneprofiilit](#)

[jalostustarkastuskaavake](#)